

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу
Кафедра міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова

Кваліфікаційна робота магістра

На тему: **«ЗОВНІШНЬОТОРГОВЕЛЬНІ ВІДНОСИНИ МІЖ
ІНДІЄЮ ТА АВСТРАЛІЄЮ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ»**

Виконала:
студентка 2 курсу, групи УОз-61
спеціальності «Міжнародні економічні відносини»
освітньої програми «Міжнародні
економічні відносини»
другого(магістерського)
рівня вищої освіти

Керівник: д.е.н., проф. Гончаренко В.В.
Рецензент: Макушева В.Д.

Харків–2023 року

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу
Кафедра міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова
Рівень вищої освіти другий (магістерський)
Спеціальність 292 «Міжнародні економічних відносини»
Освітня програма – «Міжнародні економічні відносини»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри міжнародних
економічних відносин
імені Артура Голікова
Надія КАЗАКОВА

« ____ » _____ 2023 року

ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТА

Макушевої Валерії Денисівни

(прізвище, ім'я, по батькові студента)

1. Тема роботи «Зовнішньоторговельні відносини між Індією та Австралією: сучасний стан та перспективи розвитку»

Керівник роботи: д.е.н., професор Гончаренко В.В.

Затверджені наказом по університету від 02.02.2023 року №4002-5/236

2. Строк подання студентом роботи 22.11.2023р.

3. Перелік питань, які потрібно розробити:

Дослідити теоретичне підґрунтя розвитку міжнародної торгівлі; розглянути сутність, поняття та структуру зовнішньої торгівлі; узагальнити методичні підходи до дослідження зовнішньоторговельних відносин між країнами; визначити місце Індії у світовій торгівлі товарами та послугами; проаналізувати тенденції розвитку зовнішньої торгівлі Австралії в сучасних умовах; дослідити особливості індійсько-австралійських зовнішньоторговельних відносин; оцінити зовнішньоторговельні відносини між Індією та Австралією; узагальнити шляхи

розвитку зовнішньоторговельних відносин між Індією та Австралією у рамках дії Угоди про економічне співробітництво та торгівлю.

4. План роботи

№з/п	Назва етапів роботи
1	Розділ 1. Теоретико-методичні засади дослідження зовнішньоторговельних відносин країн
2	Розділ 2. Сучасний стан зовнішньоторговельних відносин Індії та Австралії
3	Розділ 3. Перспективи розвитку зовнішньоторговельних відносин між Індією та Австралією

1. Дата видачі завдання 01.12.2022 р.

Студент В.Д. Макушева
(підпис) (ініціали,прізвище)

Керівник роботи В.В. Гончаренко
(підпис) (ініціали,прізвище)

ЗМІСТ

Вступ	5
Розділ 1. Теоретико-методичні засади дослідження зовнішньоторговельних відносин країн	8
1.1. Теоретичне підгрунття дослідження міжнародної торгівлі	8
1.2. Сутність, поняття та структура зовнішньої торгівлі	16
1.3. Методичні підходи до дослідження зовнішньоторговельних відносин між Індією та Австралією	22
Висновки до першого розділу	25
Розділ 2. Сучасний стан зовнішньоторговельних відносин Індії та Австралії	27
2.1. Місце Індії у світовій торгівлі товарами та послугами	27
2.2. Тенденції розвитку зовнішньої торгівлі Австралії в сучасних умовах	41
2.3. Особливості індійсько-австралійських зовнішньоторговельних відносин	54
Висновки до другого розділу	61
Розділ 3. Перспективи розвитку зовнішньоторговельних відносин між Індією та Австралією	63
3.1. Заходи оптимізації зовнішньоторговельних відносин між Індією та Австралією	63
3.2. Шляхи розвитку зовнішньоторговельних відносин між Індією та Австралією у рамках Угоди про економічне співробітництво та торгівлю	68
Висновки до третього розділу	73
Висновки	75
Список використаних джерел	80

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. У сучасному світі зовнішньоторговельні відносини між країнами мають вагомe значення у їхньому економічному розвитку. Налагодження та розвиток торговельних відносин відкриває нові можливості для виробників товарів та покупців. Зовнішня торгівля є важливою складовою економічного розвитку країни.

Зовнішньоторговельні відносини між країнами сприяють розвитку економіки обох країн та формуванню позитивного перспективного напрямку співробітництва. Індія та Австралія мають великий потенціал для поглиблення своїх торговельних відносин. Між Індією та Австралією було підписано Угоду про економічне співробітництво та торгівлю, яка відкриває більше можливостей для торговельної співпраці між країнами. Підписана Угода є попереднім етапом на шляху до обговорення та реалізації створення Зони вільної торгівлі між Індією та Австралією.

Зовнішньоторговельні відносини між Індією та Австралією в останні десятиліття демонструють певний зріст та розвиток. Важливими аспектами цих відносин є торгівля товарами та послугами. Індія та Австралія обмінюються різними товарами, включаючи сільськогосподарську продукцію, енергетичні ресурси та побутові товари.

Співпраця між Індією та Австралією здійснюється у торгівлі послугами. Обидві країни вже є важливими гравцями на ринку послуг, що дає стимул для подальшого розвитку цього сектору.

Зовнішньоторговельні відносини між Індією та Австралією є перспективними та обидві країни мають інтерес у їх розвитку. Зростаюча роль Індії та Австралії в регіоні і їхні зусилля у зміцненні міжнародних відносин роблять цю тему важливою для подальшого дослідження.

Ступінь вивчення проблеми. Теоретичним дослідженням зовнішньоторговельних відносин між країнами займалися вітчизняні та зарубіжні

науковці, а саме: Григорова-Беренда Л.І., Шуба М.В., Довгаль О.А., Голіков А.П., Гончаренко В.В., Артеменко І., Шурупій О., Білоган О. І., Циганкова Т.М., V. Anand, Tejvan Pettynger та ін.

Метою дослідження є визначити сучасний стан, особливості розвитку та перспективи зовнішньоторговельних відносин між Індією та Австралією.

Відповідно до мети було визначено наступні завдання:

- Дослідити теоретичне підґрунтя розвитку міжнародної торгівлі;
- розглянути сутність, поняття та структуру зовнішньої торгівлі;
- узагальнити методичні підходи до дослідження зовнішньоторговельних відносин між країнами;
- визначити місце Індії у світовій торгівлі товарами та послугами;
- проаналізувати тенденції розвитку зовнішньої торгівлі Австралії в сучасних умовах;
- дослідити особливості індійсько-австралійських зовнішньоторговельних відносин;
- оцінити зовнішньоторговельні відносини між Індією та Австралією;
- узагальнити шляхи розвитку зовнішньоторговельних відносин між Індією та Австралією у рамках дії Угоди про економічне співробітництво та торгівлю.

Об'єктом дослідження є процес розвитку зовнішньоторговельних відносин країн.

Предметом дослідження є сучасний стан, особливості та перспективи розвитку зовнішньоторговельних відносин між Індією та Австралією.

Для дослідження теоретичного підґрунтя розвитку міжнародної торгівлі було використано метод наукової абстракції, синтез історичного та логічного методів. При дослідженні місця Індії у світовій торгівлі та тенденцій розвитку зовнішньої торгівлі Австралії було використано статистичні методи та метод корпоративного аналізу. Порівняльно-описовий метод було використано при аналізі обсягів зовнішньої торгівлі між Індією та Австралією, товарної структури

експорту та імпорту та торгівлі послугами між країнами. Методи економіко-математичного моделювання було використано у дослідженні динаміки зовнішньої торгівлі Індії та Австралії. Для побудови графічних зображень та представлення аналітичних статистичних даних у магістерській роботі було використано графічний та табличний метод.

Інформаційне забезпечення. Базою написання кваліфікаційної роботи магістра слугували роботи вітчизняних та зарубіжних вчених, монографії, підручники, навчальні посібники, наукові статті та матеріали конференцій за темою дослідження.

Інформаційною базою кваліфікаційної роботи магістра є офіційні статистичні та аналітичні матеріали міжнародних організацій (СОТ, ООН, МВФ), постанови урядових органів Індії та Австралії, статистичні матеріали Національних статистичних агентств Індії та Австралії, статистичні матеріали Міністерства торгівлі та промисловості Індії, аналітичні матеріали Департаменту закордонних справ і торгівлі Австралії та ін.

Апробація матеріалів. Основні положення кваліфікаційної роботи магістра було опубліковано у Матеріалах XVIII науково-практичної конференції молодих вчених «Актуальні проблеми світового господарства і міжнародних економічних відносин» (21 квітня 2023 року) у вигляді тез на тему: «Сучасний стан зовнішньоторговельних відносин Індії».

Робота складається з вступу, 3 розділів, висновків; містить 85 сторінок тексту, 25 рисунків, 18 таблиць. Список джерел включає 60 найменувань літератури.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЗОВНІШНЬОТОРГОВЕЛЬНИХ ВІДНОСИН КРАЇН

1.1. Теоретичне підґрунтя дослідження міжнародної торгівлі

У сучасному світі глобального розвитку отримала міжнародна торгівлі товарами та послугами. Міжнародна торгівля є основним фактором глобальної економічної активності та рушійною силою економічного зростання як у країнах, що розвиваються, так і в розвинених країнах. Існує різниця в різних умовах, як доступність ресурсів, природні кліматичні умови, вартість виробництва тощо, є мотивом торгівлі між країнами.

Глобальна торгівля була дуже важливою частиною людської цивілізації. Завдяки її динамічному розвитку концепції торгівлі також різко еволюціонували. Міжнародна торгівля має давню історію розвитку. Просту концепцію обміну товарами та послугами між різними країнами тлумачили різні філософи та економісти по-різному. Теорії, які надають різні визначення та пояснення міжнародної торгівлі називаються теоріями міжнародної торгівлі. Теорії міжнародної торгівлі в основному вивчають моделі міжнародної торгівлі, які характеризують походження та вплив, а також практичність [1].

Для розуміння як розвивалась сучасна світова торгівля, треба визначити, як країни торгували між собою у далекі часи. Багато років тому економісти розробили теорії, щоб пояснити механізми глобальної торгівлі. Основні історичні теорії називаються класичними і розглядаються з точки зору країни, або на основі країни. До середини ХХ ст. теорії почали переходити до пояснення торгівлі з точки зору фірми, а не країни. Ці теорії отримали назву сучасні і базуються на фірмах або компаніях. Обидві ці категорії, класична і сучасна, складаються з кількох міжнародних теорій [2].

У таблиці 1.1. представимо класичні та сучасні теорії міжнародної торгівлі.

Теорії міжнародної торгівлі

Класичні теорії	Сучасні теорії
Теорія меркантилізму	Теорія подібності країн
Теорія абсолютних переваг Адама Сміта	Теорія життєвого циклу продукту
Теорія порівняльних переваг Девіда Рікардо	Теорія глобального стратегічного суперництва
Теорія Хекшера -Оліна	Теорія національної конкурентної переваги Майкла Портера

Джерело: складено автором за матеріалом [3]

У 16 ст. почав розвиватись меркантилізм і був однією з перших спроб розвитку економічної теорії. Теорія меркантилізму стверджувала, що багатство країни визначається кількістю її золота та срібла. Меркантилісти вважали, що країна повинна збільшувати свої запаси золота та срібла, сприяючи експорту та перешкоджаючи імпорту. Іншими словами, якщо люди в інших країнах купують у вас більше (експортують), ніж продають вам (імпортують), тоді вони повинні заплатити вам різницю золотом і сріблом. Метою кожної країни було те, що потрібно мати позитивне сальдо торговельного балансу, або коли вартість експорту перевищує вартість імпорту та уникнути торговельного дефіциту, або ситуації, коли вартість імпорту перевищує вартість експорту [1,3].

Меркантилізм - це економічна теорія, згідно з якою уряд прагне регулювати економіку та торгівлю, щоб сприяти вітчизняній промисловості, частіше за рахунок інших країн. Меркантилізм пов'язаний з політикою держави, яка обмежує імпорт, збільшує запаси золота та захищає національну промисловість [4].

Теорія меркантилізму протилежність теорії вільної торгівлі, яка стверджує, що економічний добробут країни можна найкраще покращити шляхом зниження тарифів і справедливої вільної торгівлі. Меркантилізм пов'язаний з політикою,

яка обмежує імпорту, збільшує запаси золота та захищає національну промисловість [4].

Теорія меркантилізму передбачає:

- обмеження імпорту - тарифні бар'єри, квоти чи нетарифні бар'єри;
- накопичення резервів іноземної валюти, плюс запаси золота та срібла;
- субсидії експортним галузям для надання конкурентної переваги на світових ринках;
- державні інвестиції в дослідження та розробки для максимізації ефективності та потенціалу вітчизняної промисловості;
- дозвіл крадіжки авторських прав інтелектуальної власності в іноземних компаній;
- обмеження заробітної плати та споживання робітничих класів, щоб дозволити більші прибутки залишатися у купецького класу;
- контроль колоній, наприклад, змусити колонії купувати в країні Імперії та взяти під контроль багатства колоній [4].

Країни збільшували своє багатство, використовуючи свої колонії по всьому світу, намагаючись контролювати більше торгівлі та накопичувати більше багатств. Британська колоніальна імперія була одним із найуспішніших прикладів; вона прагнула збільшити своє багатство, використовуючи сировину з різних місць, починаючи від нинішньої Америки та Індії. Франція, Нідерланди, Португалія та Іспанія також досягли успіху в розбудові великих колоніальних імперій, які створили значні багатства для правлячих країн [4].

Велика кількість країн у минулому виграли від суворого дотримання теорії меркантилізму. Є приклади країн, які, реалізуючи цю теорію, отримали вигоду від суворого дотримання теорії меркантилізму. Різноманітні дослідження, проведені економістами, доводять, чому ця теорія процвітала в ранній період. У ранній період, тобто близько 1500 року, з'явилися нові нації та держави, і правителі прагнули зміцнити свою країну всіма можливими способами, будь то

армія, багатство чи інші події. Правителі були свідками того, що завдяки збільшенню торгівлі вони змогли накопичити більше багатства, і, таким чином, деякі країни стали дуже сильними завдяки величезній кількості багатства, яке вони зберігали. Правителі були зосереджені на тому, щоб максимально збільшити кількість експорту та перешкоджати імпорту. Британська колонія є ідеальним прикладом цієї теорії. Вони використовували сировину інших країн, пануючи над ними, а потім експортували ці товари та інші ресурси за вищою ціною, накопичуючи велику кількість багатства для своєї країни [1].

Ще теорію меркантилізму називають протекціоністською, оскільки вона в основному працює над стратегією захисту себе. У ХХІ ст. є приклади країн, які використовують обмеження імпорту та одночасно збільшення об'єму експорту. Прикладами таких країн є Японія, Тайвань, Китай тощо [1,5].

На зміну теорії меркантилізму прийшла теорія абсолютних переваг А. Сміта. Адам Сміт був філософом 18-го ст. його робота була зосереджена на економіці. Однією з видатних робіт А. Сміта було «Багатство народів». Ця робота у подальшому відкрила початок та розвиток макроекономіки. Велика частина сучасної економічної теорії ґрунтується на ідеях А. Сміта [1,5].

У відомій праці «Багатство народів» А. Сміта у перше з'явився термін «невидима рука». А. Сміт стверджує, що люди, які піклуються про себе (а не про уряд), зрештою краще вирішують, що люди повинні виробляти. Він описав цей процес як «невидиму руку», яка керує ринком краще, ніж «фізична рука» урядовця, який виконує функції центрального планувальника. Пізніше ця теорія стала основою капіталізму [1,5,6].

У «Багатстві націй» А. Сміт показав, що багатство нації не визначається дорогоцінними металами, які вона зберігає у своїх сховищах. Натомість він стверджував, що багатство існувало у вартості, створеній комерційним суспільством шляхом виробництва та торгівлі. Ідеї Сміта стали основою, як більшість країн визначають своє багатство і зараз, а саме визначаючи ринкову

вартість продукції, створеної в межах їхніх кордонів (він же валовий внутрішній продукт), або їхніми людьми (він же валовий національний продукт) [5,6,7].

Ще однією відомою теорією Адама Сміта є теорія торгівля яка має назву – Теорія абсолютних переваг. Ця теорія основана на здатності країни виробляти товар ефективніше, ніж інша нація. За ствердженням автора, торгівля між країнами не повинна регулюватися чи обмежуватися урядовою політикою чи втручанням. Торгівля має відбуватися природним шляхом відповідно до ринкових сил. Завдяки спеціалізації країни могли б підвищити ефективність, оскільки їх робоча сила ставала б більш кваліфікованою, виконуючи ті самі завдання. Виробництво також стане ефективнішим, оскільки з'явиться стимул для створення швидших і кращих методів виробництва для підвищення спеціалізації [1].

Теорія А. Сміта стверджувала, що від підвищення ефективності люди в обох країнах отримують вигоду, а торгівлю слід заохочувати. Його теорія стверджувала, що багатство нації слід оцінювати не за кількістю золота та срібла, а за рівнем життя її народу [1].

У 1817 році англійський економіст Девід Рікардо ввів теорію порівняльних переваг. Виклик теорії абсолютної переваги полягав у тому, що деякі країни можуть бути кращими у виробництві обох товарів і, отже, мати перевагу в багатьох сферах. Навпаки, інша країна може не мати корисних абсолютних переваг. Д. Рікардо стверджував, що навіть якщо одна країна має абсолютну перевагу у виробництві обох продуктів, між двома країнами все одно може відбуватися спеціалізація та торгівля [1].

Теорія порівняльних переваг стверджує, що країни можуть отримати вигоду від міжнародної торгівлі, спеціалізуючись на виробництві товарів, для виробництва яких вони мають відносно нижчі альтернативні витрати, навіть якщо вони не мають абсолютної переваги. у виробництві будь-якого конкретного товару [7].

Теорії, які засновані А. Смітом і Д. Рікардо, були недостатньо ефективними для країн, оскільки вони не могли допомогти країнам визначити, який із продуктів принесе користь країні. Теорії абсолютної переваги та порівняльної переваги підтримували ідею про те, як вільний і відкритий ринок допоможе країнам визначити, які продукти можуть ефективно вироблятися в країні. Але автори Е. Хекшер і Б. Олін запропонували двофакторну модель зовнішньої торгівлі. Модель Хекшера-Оліна - це математична модель загальної рівноваги міжнародної торгівлі, розроблена авторами у Стокгольмській школі економіки. Основним ствердженням їхньої теорії є виробничі фактори країни, такі як земля, праця, капітал тощо. Вони припустили, що приблизна вартість будь-якого фактору ресурсу безпосередньо пов'язана з його попитом і пропозицією. Фактори, які є в надлишку порівняно з попитом, будуть доступні за нижчою ціною, а фактори, які користуються великим попитом і меншою доступністю, будуть дорогими. Вони запропонували, щоб країни виробляли та експортували ті товари, для виробництва яких необхідні ресурси є у значно більшій кількості. Навпаки, країни імпортуватимуть товари, сировини яких у їхній країні менше, ніж у країні, з якої вони імпортують [2,7,8,9].

У 1961 р. шведський економіст Стеффан Ліндер розробив теорію подібності країн і він намагався пояснити концепцію внутрішньогалузевої торгівлі. Теорія С. Ліндера припускала, що споживачі в країнах, які перебувають на такому ж або подібному етапі розвитку, матимуть однакові переваги. Теорія С. Ліндера припускає, що компанії спочатку виробляють для внутрішнього споживання. Вивчаючи експорт, компанії часто виявляють, що ринки, схожі на їхній внутрішній з точки зору вподобань споживачів, пропонують найбільший потенціал для успіху. Теорія подібності країн С. Ліндера стверджує, що більша частина торгівлі промисловими товарами відбуватиметься між країнами з однаковими доходами на душу населення, а внутрішньогалузева торгівля буде звичайною. Ця теорія часто є найбільш корисною для розуміння торгівлі

товарами, де назви брендів і репутація продукту є важливими факторами в процесі прийняття покупцями рішень і купівлі [10].

Ще одна теорія міжнародної торгівлі представлена Реймондом Верноном. Професор Гарвардської школи бізнесу розробив теорію життєвого циклу продукту у 1960-х роках. Ця теорія виникла у сфері маркетингу і стверджувала, що життєвий цикл продукту має три чіткі стадії: перша стадія - новий продукт, друга стадія - продукт, що дозріває, і третя стадія - стандартизований продукт [11].

Теорія передбачає, що виробництво нового продукту буде повністю відбуватися в країні його інновації. У 1960-х роках ця теорія була корисною для пояснення успіху промисловості США. Промислове виробництво США було домінуючим виробником у багатьох галузях після Другої світової війни. Теорія життєвого циклу продукту була менш здатною пояснити поточні моделі торгівлі, де інновації та виробництво відбуваються по всьому світу [11].

У 1980 роках виникла Теорія глобального стратегічного суперництва і вона базувалася на роботах економістів Пола Кругмана та Келвіна Ланкастера. Їхня теорія зосереджена на ТНК та їхніх зусиллях отримати конкурентну перевагу перед іншими глобальними фірмами у своїй галузі. Компанії при діяльності зіткнуться з глобальною конкуренцією у своїх галузях і для того щоб процвітати, вони повинні розвивати конкурентні переваги. Критичні шляхи, за допомогою яких фірми можуть отримати стійку конкурентну перевагу, називаються бар'єрами входу в цю галузь [10,11].

Щодо бар'єрів входу слід зазначити, що вони стосуються перешкод, з якими може зіткнутися нова фірма, намагаючись увійти в галузь або новий ринок. Перешкоди входу, які корпорації можуть прагнути оптимізувати, включають, а саме: дослідження та розвиток, право власності на права інтелектуальної власності, економія від масштабу, унікальні бізнес-процеси або методи, а також великий досвід роботи в галузі та контроль ресурсів або сприятливий доступ до

сировини [10,11].

У продовженні еволюції теорій міжнародної торгівлі Майкл Портер з Гарвардської школи бізнесу розробив нову модель у 1990 році для пояснення національних конкурентних переваг. Теорія М. Портера стверджувала, що конкурентоспроможність нації в галузі залежить від здатності галузі до інновацій та оновлення. Його теорія була зосереджена на поясненні того, чому деякі країни більш конкурентоспроможні в певних галузях. (рис. 1.1)

Рис. 1.1. Чотири детермінанти теорії Майкла Портера

Джерело: складено автором за матеріалом [11]

Ресурси та можливості місцевого ринку (факторні умови). Портер визнав цінність теорії пропорцій факторів, яка розглядає ресурси країни (наприклад, природні ресурси та наявну робочу силу) як ключові фактори для того, які товари країна імпортуватиме чи експортуватиме. М. Портер ще додав до цих основних факторів новий список передових факторів, які він визначив як кваліфіковану робочу силу, інвестиції в освіту, технології та інфраструктуру. Він

сприймав ці передові фактори як забезпечення країни стійкою конкурентною перевагою [11].

Умови попиту на місцевому ринку. М. Портер вважав, що складний внутрішній ринок має вирішальне значення для забезпечення постійних інновацій, створюючи тим самим стійку конкурентну перевагу. Компанії, чії внутрішні ринки є складними, встановлюють тенденції та вимогливі, змушують постійні інновації та розробку нових продуктів і технологій [11,12].

Місцеві постачальники та додаткові галузі. Щоб залишатися конкурентоспроможними, великі глобальні фірми отримують вигоду від наявності сильних, ефективних допоміжних і пов'язаних галузей, які забезпечують необхідні для галузі ресурси. Певні галузі об'єднуються географічно, що забезпечує ефективність і продуктивність [11,12].

Особливості місцевої фірми. Характеристики місцевої фірми включають стратегію фірми, структуру галузі та конкуренцію в галузі. Локальна стратегія впливає на конкурентоспроможність фірми. Здоровий рівень суперництва між місцевими фірмами стимулюватиме інновації та конкурентоспроможність [11].

Теорія Портера, разом з іншими сучасними теоріями, заснованими на фірмах, передбачає цікаву інтерпретацію тенденцій міжнародної торгівлі. Існує багато теорій міжнародної торгівлі, але вони залишаються відносно новими і мінімально перевіреними теоріями.

1.2. Сутність, поняття та структура зовнішньої торгівлі

Міжнародна торгівля є головним чинником відкритості між країнами та є одним з головних факторів економічного зростання. В останні роки зовнішня торгівля стала однією з головних стратегій країни для зростання національної економіки. Розвиток міжнародної торгівлі також полягає у заохочуванні соціальних та міжнародних відносин між країнами. Сучасний розвиток та

збільшення об'ємів зовнішньої торгівлі прискорило процес глобалізації у світі. Міжнародна торгівля є однією з форм міжнародних економічних відносин і формується з зовнішньої торгівлі товарами та послугами всіх країн світу. Участь країни у зовнішній торгівлі проявляється у здійсненні експортно-імпортних операцій між двома країнами [13].

Міжнародна торгівля здійснюється між резидентами різних країн, а саме: фізичні та юридичні особи, фірми, транснаціональні корпорації та некомерційні організації. Міжнародна торгівля передбачає обмін товарами, послугами, продуктами інтелектуальної праці між сторонами та отримують вигоду від цього [13].

Експорт – це продаж товарів або послуг, що передбачає їх експорт кордон (включаючи реекспорт). Імпорт – це придбання товарів або послуг, що передбачає їх імпорт з-за кордону (включаючи реімпорт). Ці два процеси створюють важливий механізм обміну між країнами, який має численні економічні та соціокультурні наслідки [14,15].

Однією з ключових переваг експорту є можливість розширити ринок для продуктів і послуг національної економіки. Компанії, які експортують, можуть отримувати більше прибутку і створювати нові робочі місця. Експорт сприяє підвищенню конкурентоспроможності країни на світовому ринку і сприяє зростанню економіки [13].

Існують також певні ризики міжнародної торгівлі, наприклад, дефіцит торговельного балансу (коли імпорт перевищує експорт) може призвести до зменшення валютних резервів і негативно вплинути на національну економіку. Також можуть виникати тарифні конфлікти і торговельні війни між країнами [16].

За визначенням Циганкової Т.М. Міжнародна торгівля – це саме обмін товарами та послугами між державами. Для національної економіки участь у міжнародній торгівлі відбувається у формі зовнішньої торгівлі.

Під зовнішньою торгівлею розуміють торгівлю країни з іншими країнами, яка складається з експорту (експорту) та імпорту (імпорту) товарів і послуг. В цілому зовнішня торгівля різних держав формує міжнародну торгівлю [18].

Визначення яке надають Григорова-Беренда Л.І. та Шуба М.В. «міжнародна торгівля» – це сфера міжнародних товарно-грошових відносин, що є сукупністю зовнішньої торгівлі всіх країн світу. Термін «Зовнішня торгівля» - це торгівля яка здійснюється зазвичай між двома країнами [14,15].

За визначенням Юр'єва П.Б. «зовнішня торгівля» - це складна соціально-економічна система, що являє собою єдність зовнішньоторговельних відносин і зовнішньоторговельного комплексу [19].

Важливою ознакою зовнішньої торгівлі є її структура. Структурні показники можуть виражатися в кількісних і відносних величинах. Зокрема, кількісні показники характеризують кількість країн-партнерів при здійсненні експортно-імпортних операцій з продажу/покупки товарів і послуг, а також кількість товарних груп і позицій і підпозиції у зовнішньому товаропотоці. Найважливішими ознаками структурування зовнішньої торгівлі є: найменування товару та місце його реалізації, вони відображають його товарну та просторову (географічну) структуру. Сучасна міжнародна торгівля здійснюється за різними своїми формами. Форми міжнародної торгівлі виділяються за трьома видами:

1. За специфікою об'єкту:

- торгівля товарами (сировинними, паливними, продовольчими, напівфабрикатами та готовими виробами: виробничого та невиробничого призначення) [20].

- Торгівля послугами (виробничими, транспортними, експедиторськими, консультаційними, посередницькими, туристичними, маркетинговими, обліковими, орендними, ліцензійними та іншими послугами) [20].

2.3 специфікою взаємодії суб'єктів:

- Традиційна торгівля, а саме це експортно та імпортні операції товарів та

послуг;

- торгівля кооперованою та спеціальною продукцією- здійснюється ця торгівля за допомогою довготермінових угод;

- зустрічна торгівля, здійснюється на взаємних зобов'язаннях експортерів та імпортерів товарів [20].

3. За специфікою регулювання:

- Звичайна торгівля;

- дискримінаційна торгівля, державою вводяться обмеження на експорт та імпорт товарів;

- преференційна торгівля, здійснюється коли надаються країні або групі країн привілеї у торгівлі (преференційний тариф або пільгові збори) [20].

На рис. 1.2 представимо систему показників міжнародної торгівлі які характеризують стан зовнішньоторговельних відносин між країнами [19,20].

Рис. 1.2. Система показників міжнародної торгівлі [20]

Міжнародна торгівля здійснюється між суб'єктами господарства, що приймають участь та має певні переваги та недоліки (табл. 1.2.).

Таблиця 1.2.

Міжнародна торгівля	
Переваги	Недоліки
<ul style="list-style-type: none"> - Максимальне використання природних ресурсів; - Розширення вибору товарів та послуг; - Спеціалізація та концентрація; - Економіка великого масштабу; - Стабільність цін на товари та послуги; - Технологічний обмін; - Розширення вибору товарів та послуг; - Співпраця та дипломатія; - Економічний зріст тощо. 	<ul style="list-style-type: none"> - Загроза новим галузям промисловості; - Економічна експлуатація; - Втрата національного контролю; - Нецільове використання природних ресурсів та можливість виникнення екологічних проблем; - Імпорт шкідливих товарів; - Торговельні конфлікти; - Втрата робочих місць; - Нерівні умови конкуренції; - Неоднорідні ефекти на рівень життя.

Джерело: складено автором [21]

Перелік переваг міжнародної торгівлі багато, розглянемо основні. Максимальне використання природних ресурсів. Зовнішня торгівля допомагає кожній країні спеціалізуватися на виробництві тих товарів, які найкраще відповідають її середовищу. Це призводить до максимального використання його природних ресурсів [21].

Розширення вибору товарів і послуг. Міжнародна торгівля розширює асортимент доступних товарів і послуг для споживачів. Це дозволяє їм вибирати і купувати товари, які відповідають їхнім потребам і смакам.

Спеціалізація та концентрація. Країни можуть спеціалізуватися в виробництві та експорті тих товарів і послуг, в яких вони мають конкурентні переваги (наприклад, дешева робоча сила, доступ до природних ресурсів тощо). Це сприяє ефективнішому використанню ресурсів і збільшенню виробництва.

Економіка великого масштабу. Розширення зовнішньої торгівлі призводить до виробництва товарів у великих масштабах. Таким чином, торговельні країни

світу використовують економіку великого виробництва (як зовнішнього, так і внутрішнього) [21].

Стабільність цін. Зовнішня торгівля вирівнює ціни на товари в усьому світі.

Технологічний обмін. Міжнародна торгівля сприяє обміну технологіями і інноваціями між країнами. Країни можуть вивчати і впроваджувати найкращі практики та передові технології з інших частин світу.

Розширення вибору товарів і послуг. Міжнародна торгівля розширює асортимент доступних товарів і послуг для споживачів.

Співпраця та дипломатія. Міжнародна торгівля сприяє міжнародній співпраці та дипломатії. Вона може зміцнювати відносини між країнами і сприяти вирішенню міжнародних конфліктів.

Економічний ріст. Завдяки збільшенню обсягу торгівлі, країни можуть досягати вищого економічного росту, створюючи нові робочі місця і збільшуючи ВВП [21].

Міжнародна торгівля є складним і багатогранним явищем зі своїми недоліками, а саме:

Загроза новонародженим галузям промисловості. Може відбуватися через імпорт товарів з-за кордону тому нові галузі промисловості країни не можуть розвиватися та виживати.

Економічна експлуатація. Слаборозвинені країни залежать від розвинутих країн щодо імпорту техніки, технологій тощо. Розвинені країни експлуатують слабші країни та отримують з них дуже високі ціни [21].

Втрата національного контролю. Міжнародна торгівля може призвести до обмеження національного суверенітету, оскільки країни можуть бути змушені дотримуватися міжнародних торговельних угод і стандартів.

Нецільове використання природних ресурсів. Якщо з країни надмірно експортує природні ресурси, такі як залізо тощо, у наслідок цього ресурс буде вичерпаний за короткий проміжок часу. Тоді країна в довгостроковій

перспективі це вплине на економічний розвиток [21].

Імпорт шкідливих товарів негативно впливає на здоров'я, добробут та економіку країни.

Торговельні конфлікти. Різні країни можуть потрапляти в торговельні конфлікти, такі як торговельні війни, коли вони застосовують тарифи та інші обмежувальні заходи відповідно до вимог торговельних партнерів.

Втрата робочих місць. В окремих випадках міжнародна конкуренція може призвести до зниження кількості робочих місць у певних секторах економіки, де країна не конкурентоспроможна [21].

Нерівні умови конкуренції. Різні країни можуть мати різні правила та стандарти, що створює нерівні умови конкуренції. Наприклад, деякі країни можуть дотувати своїх виробників, що спотворює ринок.

Неоднорідні ефекти на рівень життя. Хоча міжнародна торгівля може підвищувати рівень життя в середньому, вона також може призводити до зростання рівнів нерівності в країні [21].

Міжнародна торгівля є динамічною галуззю світової економіки та її стан змінюється відповідно до численних факторів і подій які на неї впливають. Виклики, такі як пандемія і геополітичні напруження, роблять міжнародну торгівлю складнішою, але водночас вони сповіщають про важливість міжнародного співробітництва та роботи над більш стійкими взаємовідносинах у сфері торгівлі.

1.3. Методичні підходи до дослідження зовнішньоторговельних відносин між країнами

Для проведення дослідження кваліфікаційної роботи магістра було використано різні методи дослідження. Методи дослідження - це спеціальні процедури збору та аналізу даних.

Для дослідження теоретичного підґрунтя розвитку міжнародної торгівлі було використано метод наукової абстракції, синтез історичного та логічного методів. При дослідженні місця Індії у світовій торгівлі та тенденцій розвитку зовнішньої торгівлі Австралії було використано статистичні методи та метод корпоративного аналізу.

Порівняльно-описовий метод було використано при аналізі обсягів зовнішньої торгівлі між Індією та Австралією, товарної структури експорту та імпорту та торгівлі послугами між країнами. Методи економіко-математичного моделювання було використано у дослідженні динаміки зовнішньої торгівлі Індії та Австралії. Для побудови графічних зображень та представлення аналітичних статистичних даних у магістерській роботі було використано графічний та табличний метод.

Для дослідження сучасного стану та перспектив зовнішньоторговельних відносин між Індією та Австралією у третьому розділі було проведене розрахунки.

1. Розраховано сальдо торговельного балансу товарів та послуг Індії та Австралії, сальдо двосторонніх індійсько-австралійських відносин за наступною формулою:

$$C = E - I \quad (1.1) \quad [24]$$

де C – сальдо торговельного балансу;

E – експорт товарів та послуг;

I – імпорт товарів та послуг.

За розрахунком може $C = 0$, і це свідчить про те, що баланс є нульовим. Якщо показник сальдо торговельного балансу має значення з «-» це свідчить про те, що економіка країни є виключно імпортером товарів та послуг, але якщо має значення з «+» - країна є експортером [24].

2. Розраховано коефіцієнт збалансованості зовнішньої торгівлі Індії та

Австралії за допомогою формули:

$$K = \frac{C}{T_z} \quad (1.2) [3,23,24]$$

де K – коефіцієнт збалансованості зовнішньої торгівлі;

C – зовнішньоторговельне сальдо;

T_z – зовнішньоторговельний обіг.

$$C = E - I \quad (1.1)$$

$$T_z = E + I \quad (1.3) [23,24]$$

3. Для оцінки зовнішньої торгівлі Індії та Австралії розраховано експортну, імпортну квоту та зовнішньоторговельну квоту за формулами:

$$K_e = \frac{E}{\text{ВВП}} * 100\% \quad (1.4) [3,23,24]$$

де K_e - квота експортна;

E - річний обсяг експорту країни;

ВВП - ВВП країни за аналогічний період.

Імпортна квота розраховується за наступною формулою:

$$K_i = \frac{I}{\text{ВВП}} * 100\% \quad (1.5) [3,23,24]$$

де K_i - квота імпортна;

I - обсяг імпорту країни за певний рік;

ВВП – ВВП країни за аналогічний період.

Також розраховано зовнішньоторговельну квоту за формулою:

$$K_{zt} = \frac{(E+I)*0,5}{\text{ВВП}} * 100\% \quad (1.6) [3,23,24]$$

де K_{zt} - зовнішньоторговельна квота;

E, I - обсяг експорту та імпорту країни за певний рік;

ВВП - ВВП країни за аналогічний період.

Висновки до першого розділу

1. Основні теоретичні підходи та концепції пов'язані з міжнародною торгівлею. Міжнародні теорії торгівлі є концептуальними моделями та теоріями, які розвиваються економістами для пояснення та прогнозування міжнародних торгових відносин та їх вплив на економічний розвиток країн. Найважливіші теорії міжнародної торгівлі представлені Адамом Смітом «Теорія абсолютних переваг», Давідом Рікардо «Теорія порівняльних переваг», «Теорія факторів виробництва» Е. Хекшером та Б. Оліном, Майклом Портером «Теорія національних порівняльних переваг» та ін. Виникнення цих теорій допомогло краще розуміти та аналізувати міжнародні економічні відносини щодо торговельної політики та економічного розвитку країн.

2. Зовнішня торгівля передбачає процес обміну товарами та послугами між країнами або регіонами. Здійснюється зовнішня торгівля за допомогою експортно-імпортних операцій. Зовнішня торгівля сприяє економічному зростанню країн. Здійснюється розширення ринку збуту за кордоном та можна розширювати виробництво та покращувати зайнятість населення. Розвиток зовнішньої торгівлі спонукає країни до спеціалізації в виробництві товарів та послуг, в яких вони мають конкурентні переваги. Це допомагає підвищувати ефективність та конкурентоспроможність. Зовнішня торгівля дає країнам можливість отримувати доступ до ресурсів, які можуть бути дефіцитними на їхній власній території.

Зовнішня торгівля має велике значення для економічного розвитку конкурентоспроможності та міжнародних відносин країн та є важливим чинником глобального економічного ландшафту.

3. Для дослідження зовнішньоторговельних відносин між країнами доцільно було б розрахувати сальдо торговельного балансу та сальдо

двосторонньої торгівлі країн. А також коефіцієнт збалансованості зовнішньої торгівлі між країнами, експортну та імпорتنу квоту та зовнішньоторговельну квоту країн.

РОЗДІЛ 2. СУЧАСНИЙ СТАН ЗОВНІШНЬОТОРГОВЕЛЬНИХ ВІДНОСИН ІНДІЇ ТА АВСТРАЛІЇ

2.1. Місце Індії у світовій торгівлі товарами та послугами

Індія є однією з найбільш швидкозростаючих економік у світі, поступаючись лише Китаю. Вона займає 10-е місце в економіці світу. Індія, яка вже використовує обмінний курс Світового банку за ППС (паритет купівельної спроможності), має третій за величиною ВВП у світі.

За рівнем ВВП у 2022 році Індія посідає 5 місце серед країн світу. На рис. 2.1 представимо Топ -10 країн світу за рівнем ВВП у 2022 рр.

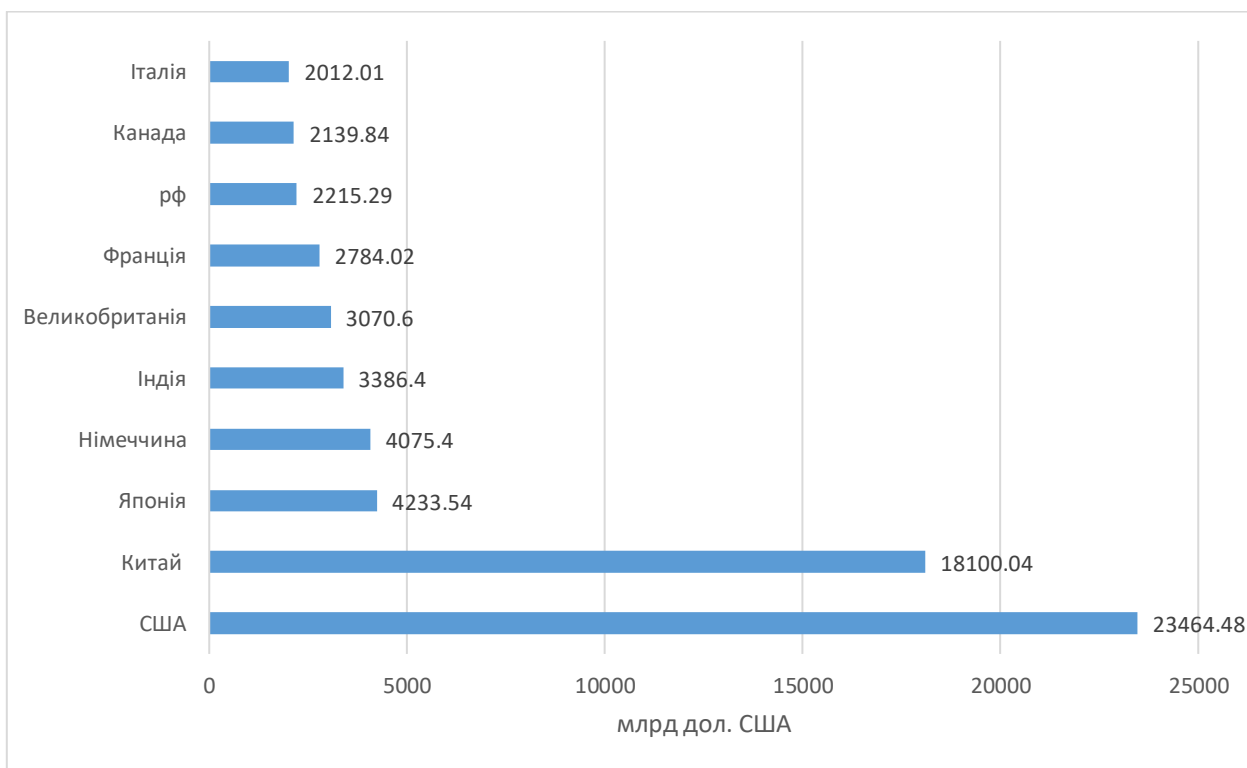

Рис. 2.1. Топ -10 країн світу за рівнем ВВП у 2022 рр., млрд дол. США

Джерело: складено автором за матеріалом [27]

Республіка Індія є федеральною демократією, яка складається з 28 штатів і 8 союзних територій. Це найбільша демократія та п'ята економіка у світі. В Індії

процвітає виробництво, технології та сектори послуг. З 2014 року темпи надходження прямих іноземних інвестицій (ПІІ) до Індії постійно зростали, оскільки уряд додав деякі ключові зміни в політику, щоб сприяти цьому зростанню. Це робить Індію однією з провідних країн за ВВП у 2022 році.

На рис. 2.2. представимо динаміку ВВП Індії у 2012-2022 рр.

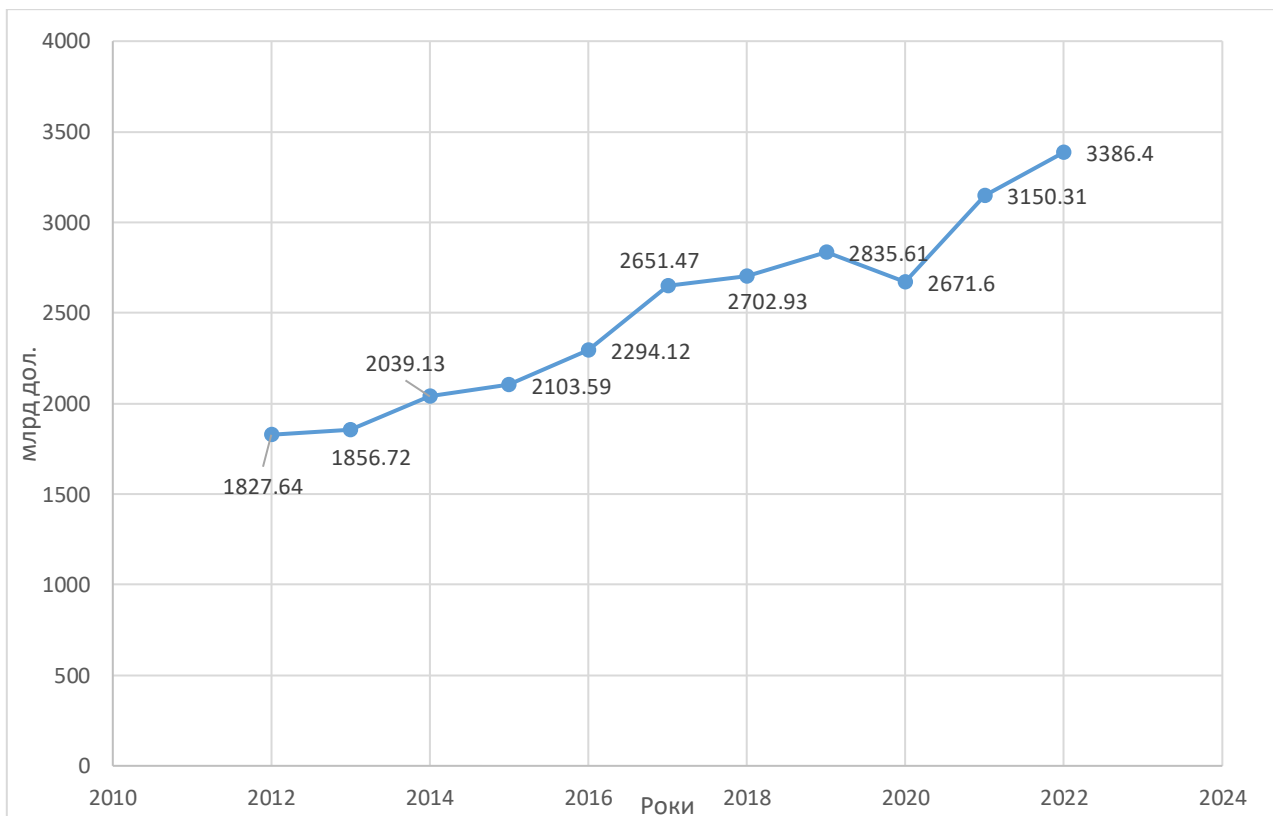

Рис. 2.2. Динаміка ВВП Індії у 2012-2022 рр., млрд дол. США

Джерело: складено автором за матеріалом [27]

Аналізуючи динаміку ВВП Індії можна побачити, що починаючи з 2012 року він постійно зростає до 2019 року. У 2019 році ВВП Індії склав 2835,61 млрд дол. США. У 2020 році у зв'язку з світовою пандемією коронавірусу ВВП країни знизилось на 11%. Коли країни світу вже у 2021 році почали поступово адаптуватися до викликів які були спричинені COVID 19 рівень ВВП країни збільшився у 2022 р. до 3386,4 млрд дол. США [27].

За останні роки для стимулювання бізнес-середовища в Індії було зроблено

стратегічні кроки, а саме: реформи для усунення вузьких місць у ключових бізнес сферах, зниження вимог до мінімального капіталу та спрощення процесу отримання необхідних ліцензій [29].

Індія тривалий час була протекціоністською державою, але з часом країна поступово стала більш відкритою для міжнародної торгівлі. У 2021 році торгівля становила 45,3% ВВП країни. Частка торгівлі у ВВП починаючи з 2017 року до 2021 р. зростала, тільки у 2020 р. показник зменшився і склав 37,8% [30].

У таблиці 2.1. розглянемо динаміку зовнішньої торгівлі Індії у 2017-2022 рр.

Таблиця 2.1.

Динаміка зовнішньої торгівлі товарами Індії у 2017-2022 рр., млн дол. США

Показник	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Експорт	299,241	324,778	324,340	276,302	395,425	452,684
Імпорт	449,925	514,464	486,059	372,854	572,909	732,565
Зовнішньоторговельний обіг	797,636	839,242	810,399	649,156	968,334	1185,248
Сальдо торговельного балансу	-150,684	-189,686	-161,719	-96,607	-177,484	-279,881

Джерело: складено автором за матеріалами [30,31]

У 2017 році Індія експортувала 299,241 млн дол. США, а вже починаючи з 2018 року показник експорту країни поступово зростав. У 2020 році показник знизився і склав 276,302 млн дол. США. У 2021 році Індія експортувала товарів на суму 395,425 млн дол. США., що на 14% менше ніж у 2022 р. [30,31].

Імпорт товарів у 2017 році склав 449,925 млн дол. США., вже у 2018 р. об'єм імпорту дорівнював 514,464 млн дол. США. Протягом 2019-2020 рр. імпорт товарів до Індії знизився і причиною того був COVID 19 [30,31].

У 2022 р. Показник імпорту досяг рекордного значення за досліджуванні шість років і дорівнював 732,565 млн дол. США. На рис. 2.3. графічно представимо динаміку зовнішньої торгівлі Індії товарами у 2017-2022 рр.

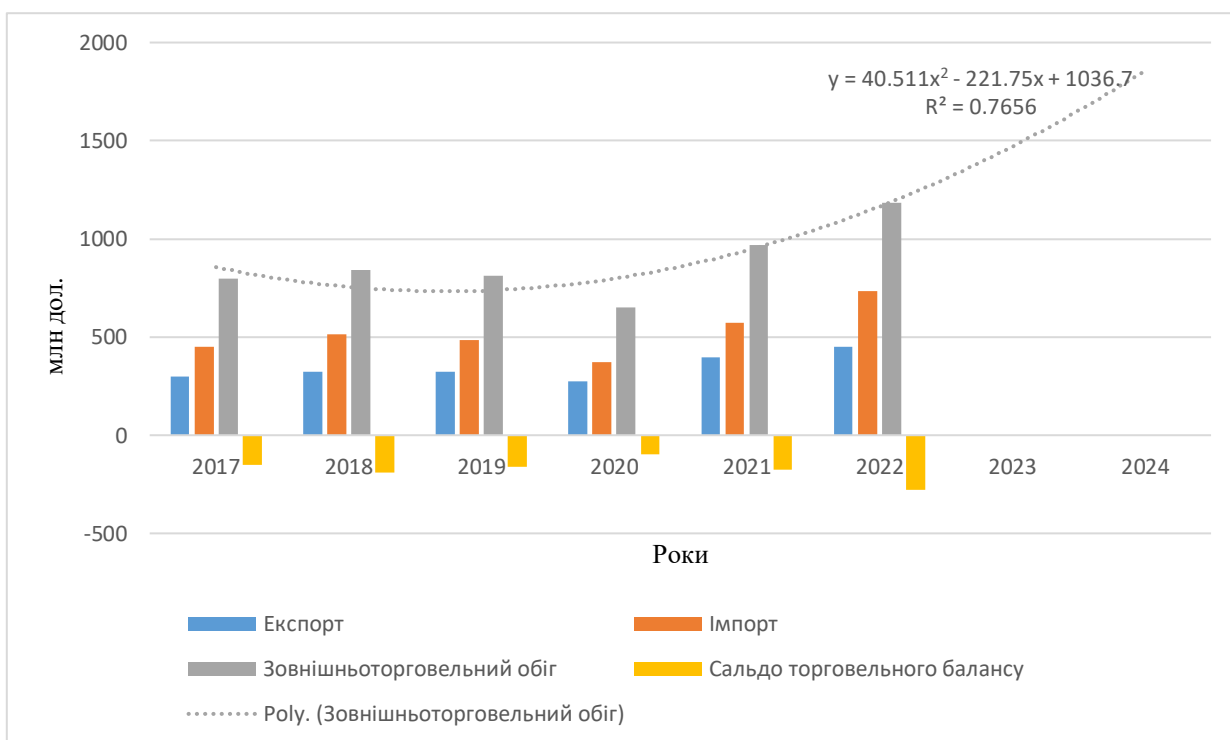

Рис. 2.3. Динаміка зовнішньої торгівлі товарами Індії у 2017-2022 рр., млн дол. США

Джерело: складено автором за матеріалами [30,31]

Графічно на рис. 2.3 можна побачити, що імпорт товарів до Індії протягом всього періоду перевищує експорт товарів. У 2022 році імпорт становив 732,565 млн дол. США, що призвело до негативного торговельного балансу у -279,881 млн дол. США. Сальдо торговельного балансу Індії протягом шести років має від'ємне значення. Починаючи з 2017 року та 2018 р. зовнішньоторговельний обіг збільшувався до 839,242 млн дол. США. Протягом 2019-2020 рр. показник зменшився у зв'язку зі зменшенням обсягів експорту та імпорту товарів Індії, але вже у 2022 р. показник склав 1185,248 млн дол. США. [30,31].

Згідно з результатами проведеного тренд-аналізу, можлива вірогідність зростання обсягу зовнішньоторговельного товарообігу у середньостроковій перспективі і складає 76% відповідно.

Розглянемо географічну структуру торговельних партнерів Індії з експорту товарів у 2022 році.

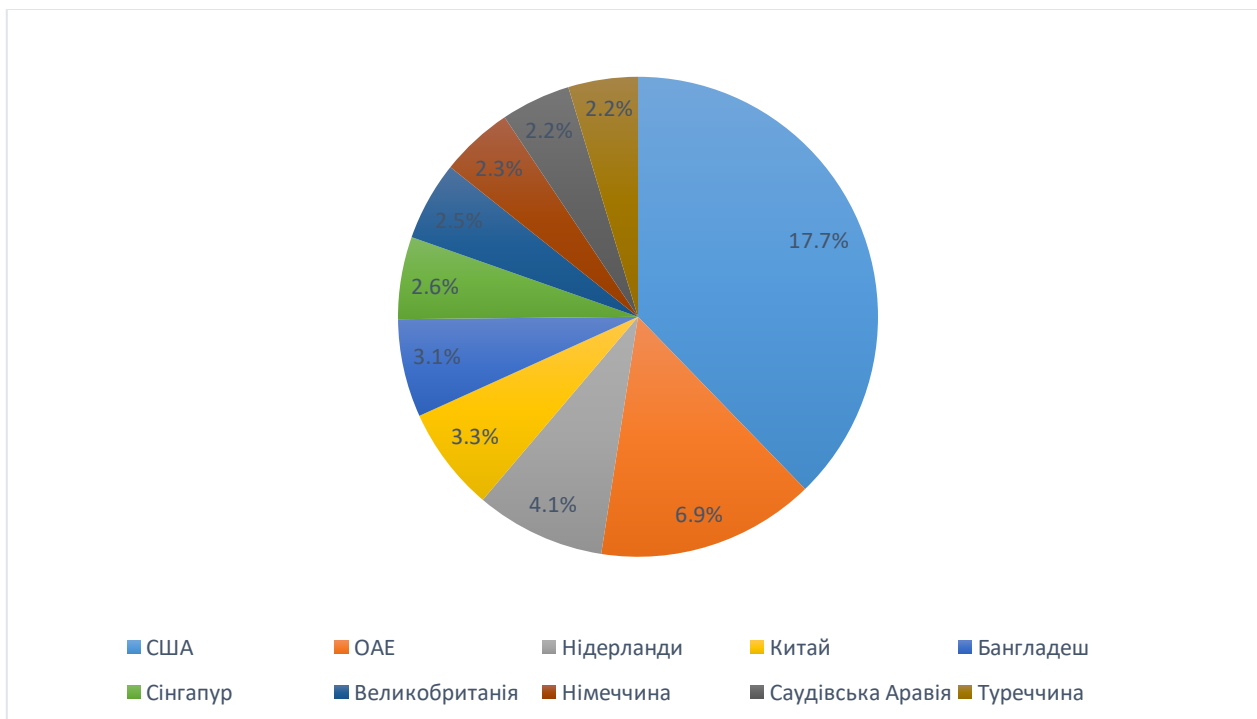

Рис. 2.4. Частка країн у географічній структурі експорту товарів Індії у 2022 р.,
%

Джерело: складено автором за матеріалами [30,31]

Основними торговельними партнерами Індії з експорту товарів є США – 17,7%, ОАЕ – 6,9%, Нідерланди – 4,1%, Китай 3,3%, Бангладеш – 3,1%, Сінгапур – 2,6% та ін. Нещодавно країна підписала угоди про вільну торгівлю з Південною Кореєю та АСЕАН, а також розпочала переговори з кількома партнерами (ЄС, МЕРКОСУР, Новою Зеландією та Південною Африкою). У 2021 році Бразилія та Індія заявили про свою зацікавленість у розширенні ЗВТ, яку Індія має з МЕРКОСУР, але розширення все ще перебуває в стадії переговорів і очікує схвалення інших членів південноамериканського блоку [30,31].

На рис. 2.5. представимо географічну структуру торговельних партнерів

Індії з імпорту товарів у 2022 році.

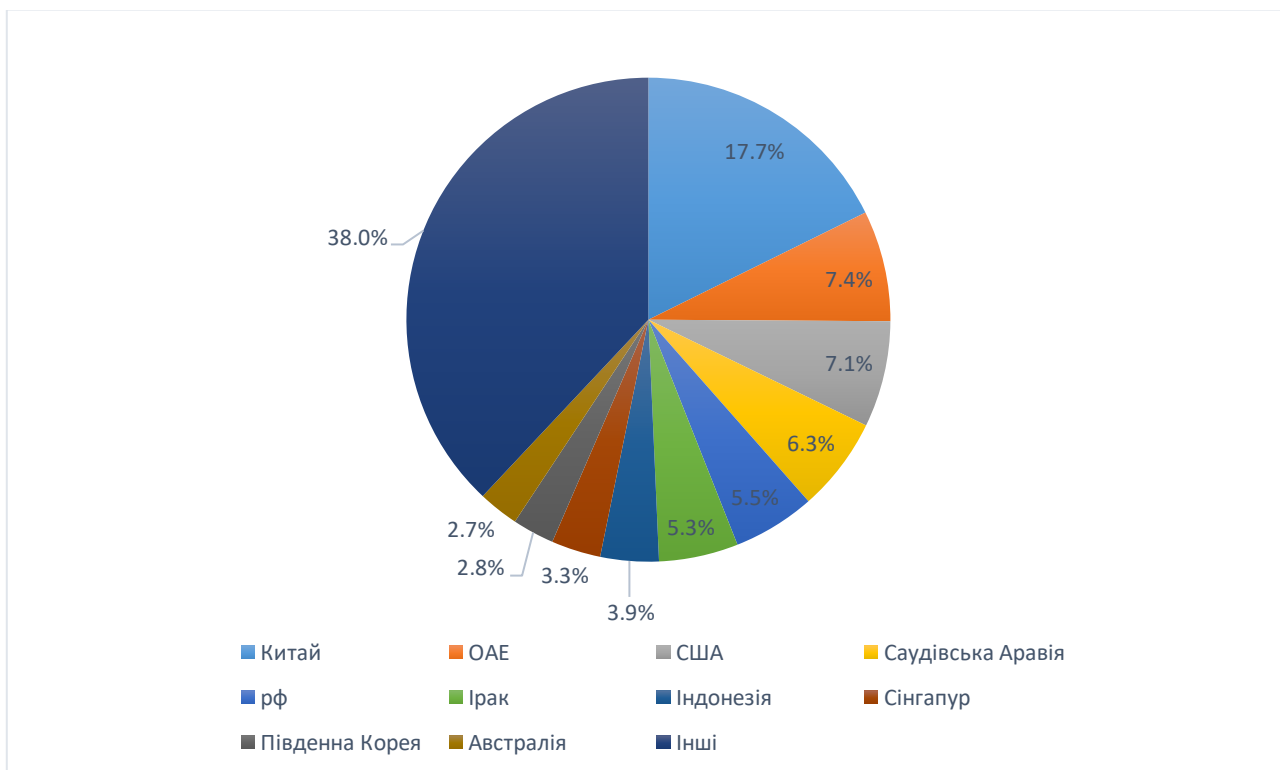

Рис. 2.5. Частка країн у географічній структурі імпорту товарів Індії у 2022 р., %
Джерело: складено автором за матеріалами [30,31]

Основними торговельними партнерами Індії з імпорту товарів є Китай частка складає 14%, ОАЕ – 7,4%, США – 7,1%, Саудівська Аравія – 6,3%, рф – 5,5%, Ірак – 5,3%, Індонезія – 3,9%, Сінгапур – 3,3%, Південна Корея – 2,8%, Австралія 2,7% та ін. [30,31].

Наразі Індія є найбільшою економікою світу, що розвивається найшвидше, а також займає у світі 18-те місце у світі за експортом товарів і 8-е місце за імпортом товарів серед всіх країн світу [30,31].

Протягом 2018-2022 років товарна структура експорту Індії представлена мінеральним паливом, нафтою, перли та дорогоцінні каміння та ін. Представимо у таблиці 2.2. динаміку товарної структури експорту Інії у 2018-2022 рр.

Таблиця 2.2.

Динаміка товарної структури експорту Індії у 2018-2022 рр., млрд дол.

№	Товарні позиції	2018	2019	2020	2021	2022
1	Паливо мінеральне, нафта та продукти їх перегонки	48,69	44,53	27,63	56,4	98,47
2	Перли природні або культивовані, дорогоцінне або напівдорогоцінне каміння та метали	40,14	36,73	24,45	38,15	39,27
3	Реактори ядерні, котли, обладнання та механічні пристрої	20,46	21,26	17,97	24,16	27,50
4	Електричні машини та обладнання, їх частини	11,86	14,94	13,46	18,83	26,57
5	Органічні хімічні сполуки	17,81	18,24	17,42	21,18	21,87
6	Засоби наземного транспорту, крім залізничного або трамвайного рухомого складу	18,27	17,41	12,99	18,89	21,25
7	Фармацевтична продукція	14,33	16,26	18,42	19,46	19,75
8	Чорні метали	9,96	9,77	10,63	21,19	15,19
9	Злаки	7,73	7,06	8,67	12,35	14,08
10	Вироби із чорних металів	7,10	7,25	6,25	8,36	9,89

Джерело: складено автором за матеріалом [31,33]

В основному країна експортує паливо мінеральне (21,75%), дорогоцінні каміння та метали (8,68%), реактори, ядерні котли та обладнання (6,08%), електричні машини та обладнання (5,87%), органічні хімічні сполуки (4,83%), засоби наземного транспорту крім залізничного (4,7%), фармацевтична продукція (4,36%), чорні метали (3,36%), злаки (3,11%), вироби з чорних металів (2,19%) та ін. [31-33]

Рис. 2.6. Частка експорту у товарній структурі Індії у 2022 р.,%

Джерело: складено автором за матеріалами [31,32]

У таблиці 2.3. представимо динаміку товарної структури імпорту Індії у 2018-2022 рр. Основними товарами які Індія імпортувала протягом досліджуваного періоду були

Таблиця 2.3.

Динаміка товарної структури імпорту Індії у 2018-2022 рр., млрд дол. США

№	Товарні позиції	2018	2019	2020	2021	2022
1	Паливо мінеральне, нафта та продукти їх перегонки	169,33	152,67	104,35	170,39	277,23
2	Перли природні або культивовані, дорогоцінне або напівдорогоцінне каміння та метали	65,07	58,9	41,04	88,34	78,17
3	Електричні машини та обладнання, їх частини	52,62	50,8	42,94	56,72	69,68
4	Реактори ядерні, котли, обладнання та механічні пристрої	43,34	44,47	35,2	48,41	54,79

Продовження таблиці 2.3

5	Органічні хімічні сполуки	22,65	20,53	18,15	27,24	29,81
6	Пластмаси та вироби з них	15,23	14,62	11,97	19,25	21,63
7	Жири та олії тваринного або рослинного походження та продукти їх розщеплення, готові харчові	10,16	9,83	10,59	17,45	17,25
8	Добрива	5,94	7,19	7,17	9,11	16,74
9	Чорні метали	12,03	11,8	7,55	11,67	12,71
10	Продукти неорганічної хімії; неорганічні сполуки або органічні дорогоцінних металів	7,29	6,81	6,19	9,63	11,34

Джерело: складено автором за матеріалами [31,32]

Головними статтями імпорту товарів до Індії у 2022 році були паливо мінеральне та нафта (37,84%), дорогоцінні каміння та метали (10,67%), електричні машини та обладнання (9,51%), реактори ядерні та котли (7,48%), органічні хімічні сполуки (4,07%), пластмаси та вироби з них (3,10%), жири та олії (2,95%) та ін. [31,32].

Рис. 2.7. Частка імпорту у товарній структурі Індії у 2022 р.,%

Джерело: складено автором за матеріалами [31,32]

За прогнозами МВФ зовнішня торгівля Індії у 2023 році збільшиться, обсяг експорту та імпорту товарів і послуг буде продовжувати зростати.

Торгівля послугами Індії була головною рушійною силою її експорту протягом останніх двох десятиліть. Країна стала однією з країн, що найшвидше розвиваються у світовій торгівлі послугами. Сектор послуг Індії склав у 2021 році 47,51% ВВП [34,35].

Розглянемо динаміку зовнішньої торгівлі послугами Індії у 2017-2022 рр. у таблиці 2.4

Таблиця 2.4.

Динаміка зовнішньої торгівлі послугами Індії у 2017-2022 рр., млн дол. США

Показник	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Експорт	184,6	204,3	214,7	203,1	240,5	309,3
Імпорт	153,9	176,0	179,4	153,7	195,9	249,5
Зовнішньоторговельний обіг	338,5	380,3	394,1	356,8	436,4	558,8
Сальдо торговельного балансу	30,7	28,3	35,3	49,4	44,6	59,8

Джерело: складено автором за матеріалами [30,31]

Протягом досліджуваного періоду експорт послуг Індії зростав, у 2017 році об'єм склав 184,6 млн дол. США. У 2019 році показник виріс до 214,7 млн дол. США, але вже у 2020 році було зниження на 5% у зв'язку з закриттям кордонів, що було спричинено світовою пандемією. Рекордного значення експорту послуг Індії було зафіксовано у 2022 році – 309,3 млн дол. США.

Показник імпорту послуг до Індії за досліджуваний період менше показника експорту. У 2017 році імпорт послуг дорівнював 153,9 млн дол. США. Протягом трьох років показник зростав та у 2019 р. склав 179,4 млн дол. США. Зниження до 153,7 млн дол. США відбулося у 2020 р. у зв'язку з коронавірусом у світі.

Після цього року відбулися зміни і імпорт послуг Індії почав зростати до 249,5 млн дол. США у 2022 р. [30,31].

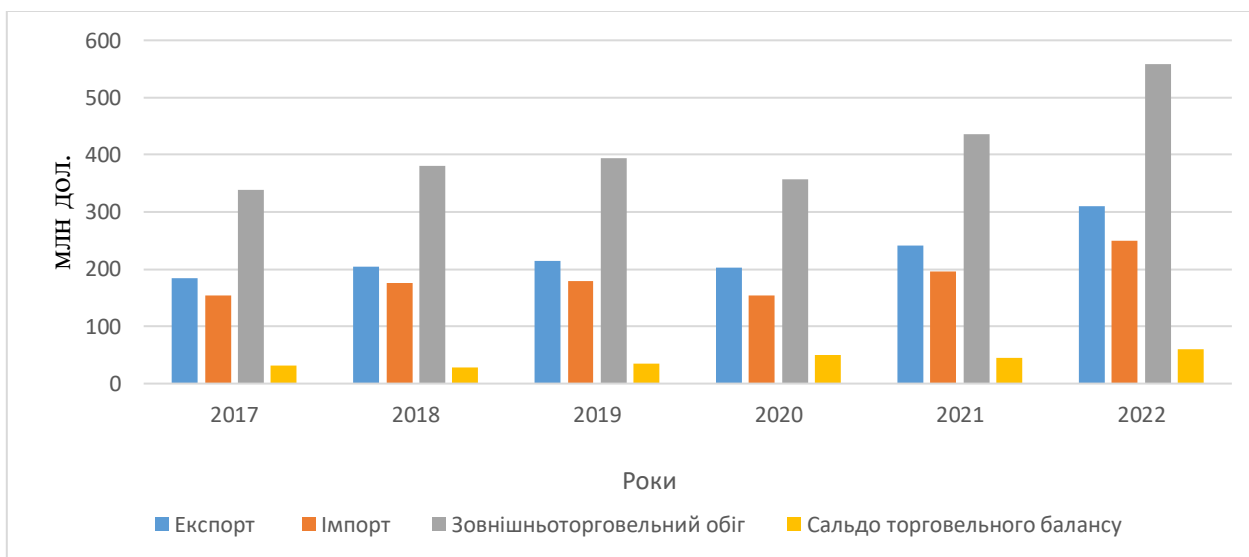

Рис. 2.8. Динаміка зовнішньої торгівлі послугами Індії у 2017-2022 рр., млн дол. США

Джерело: складено автором за матеріалами [30,31]

Сальдо торговельного балансу торгівлі послугами Індії має позитивне значення. Експорт послуг Індії перевищує імпорт про що свідчать статистичні дані. Протягом останніх років показники зовнішньої торгівлі послугами Індії збільшуються, причиною цього є залучення значних іноземних інвестицій у цей сектор економіки країни та забезпечення великої кількості робочих місць.

Представимо основних торговельних партнерів Індії з експорту послуг у 2021 році на рис. 2.9.

За географічною структурою експорту послуг Індії основними торговельними партнерами у 2021 році є США - 22,9%, Великобританія - 9,63%, Сінгапур - 6,6%, Гонконг - 4,2%, Німеччина - 4,89%, Китай - 3,92 %, Ірландія 3,15% та інші. [36].

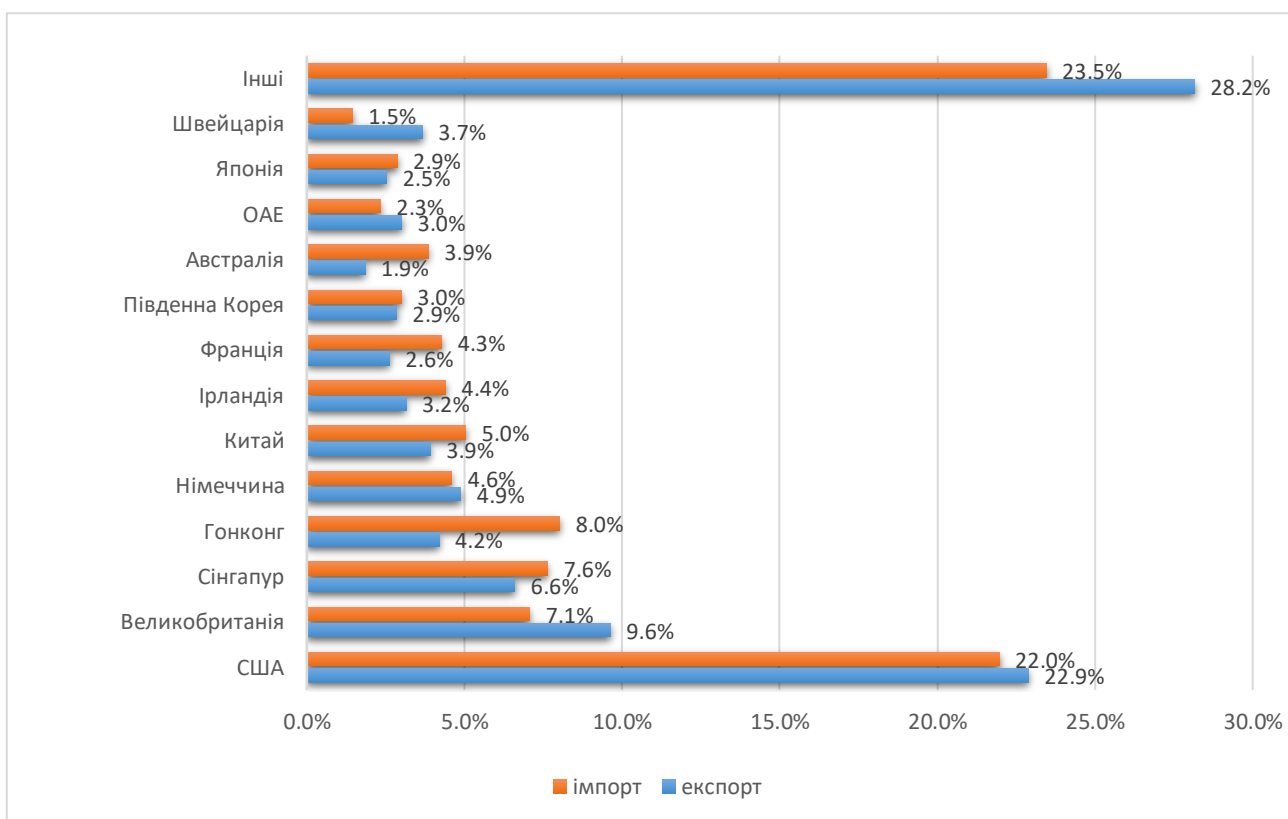

Рис. 2.9. Основні торговельні партнери з експорту та імпорту послуг Індії у 2021 р., %

Джерело: складено автором за матеріалом [36]

Торговельні партнери Індії з імпорту послуг співпадають з партнерами з експорту, часка США складає – 21,97%, Великобританії – 7,07%, Сінгапур – 7,64%, Гонконг – 8,02%, Німеччина – 4,6%, Китай – 5,04%, Ірландія – 4,4%, Франція – 4,28% та ін. [36].

Різновиди індійського експорту послуг охоплює різні сектори економіки. Сектор послуг в Індії включає торгівлю, туризм, авіацію, телекомунікації, судноплавство, порти, зв'язок і зберігання, фінансування, страхування, транспортування, нерухомість, бізнес-послуги, послуги програмного забезпечення, ІТ-ВРМ тощо. Цей сектор має важливе значення для економіки Індії, оскільки у 2020-2021 роках лише в ІТ-послугах і ВРО було зайнято близько 4,47 млн людей безпосередньо та понад 12 мільйонів опосередковано. На ІТ-

галузь припадає близько 8% ВВП Індії, а частка світового ринку аутсорсингу становить понад 52%. Індустрія туризму та гостинності в країні різко поживалася після пандемії Covid-19 у 2022 році, коли загальна зайнятість у цьому секторі зросла на 48% у березні 2022 року [37].

На рисунку 2.10 представимо експорт послуг Індії у 2021 р. Основу експорту послуг Індії складають: інші ділові послуги (38,6%), телекомунікаційні, комп'ютерні та інформаційні послуги (32,15%), транспорт (12,18%), подорожі (3,57%), фінансові послуги (2,12%), послуги приватним особам у сфері культури та відпочинку (1,2%), будівництво (1,16%) та ін. [31,36].

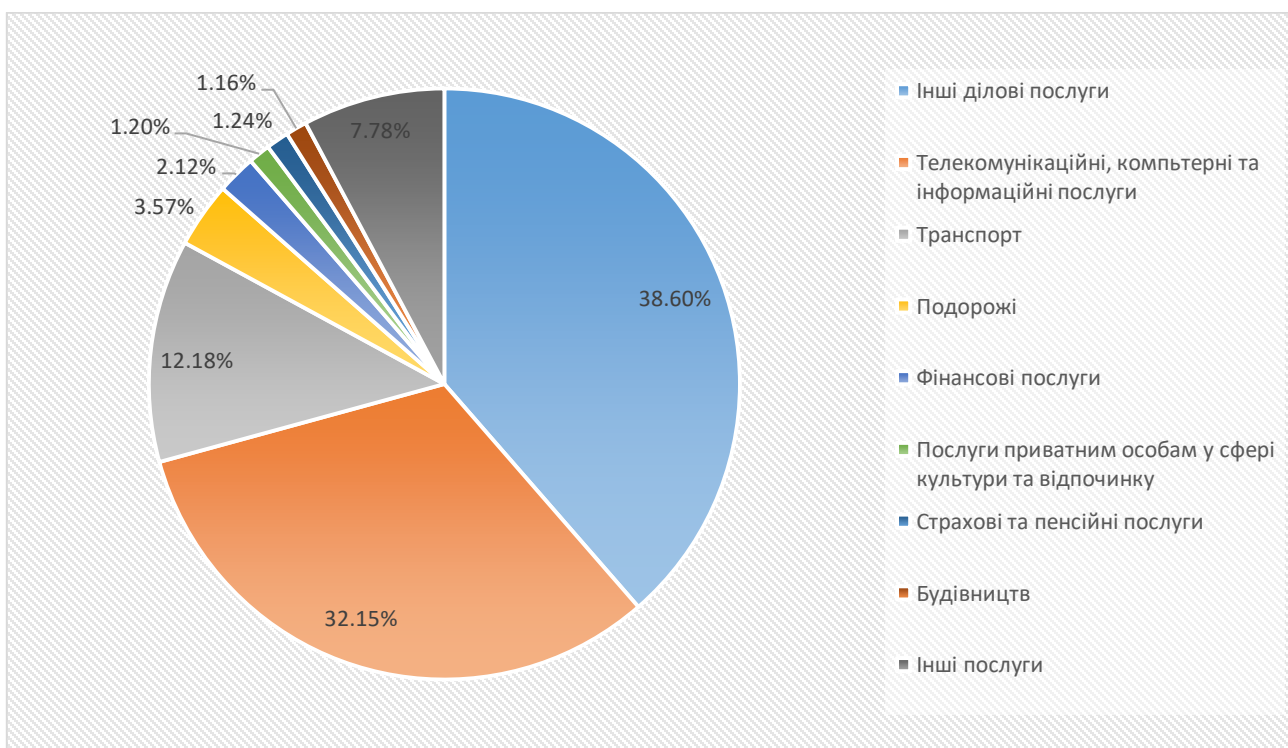

Рис. 2.10. Товарна структура експорту послуг Індії у 2021 р., %

Джерело: складено автором [31,36].

Найбільше було імпортовано Індією послуг у 2021 році, а саме: транспорт (42,1%), інші ділові послуги (25,8%), подорожі (7,2%), телекомунікаційні, комп'ютерні та інформаційні послуги (7,2%), збір за використання інтелектуальної власності (4,4%), страхові та пенсійні послуги (4,1%), фінансові

послуги (2,8%), послуги приватним особам у сфері культури та відпочинку (2,1%) та ін. [31,36].

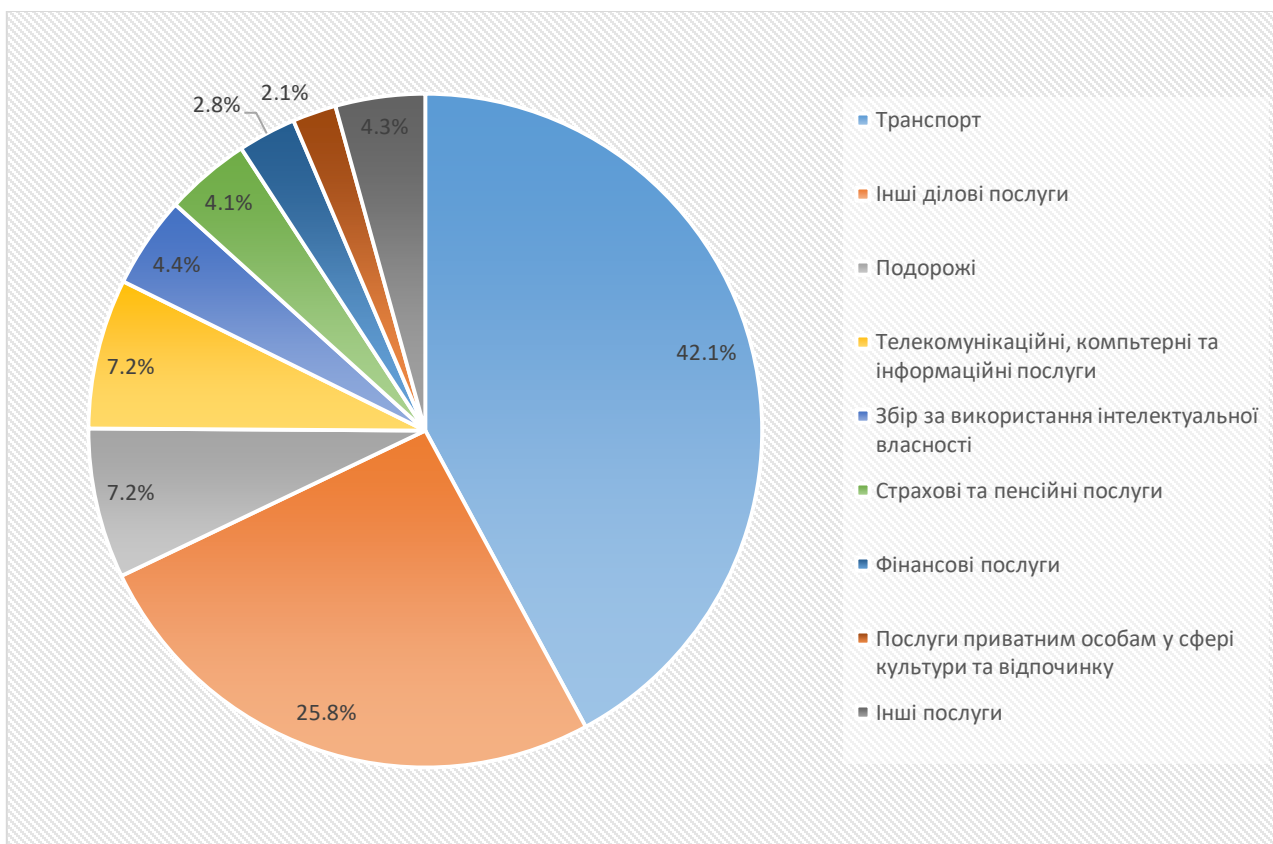

Рис. 2.11. Товарна структура імпорту послуг Індії у 2021 р., %

Джерело: складено автором [31,36].

Зовнішня торгівля товарами та послугами Індії на сучасному етапі визначає важливе місце країни на світовому ринку та є важливою складовою економіки цієї країни. Індія відома своєю різноманітністю товарів та послуг, які країна експортує та імпортує. Розвиток зовнішньої торгівлі Індії стимулює економічне зростання Індії. Вона продовжує вдосконалювати свою торговельну політику та співпрацювати з іншими країнами для розвитку та покращення торговельних відносин.

2.2. Тенденції розвитку зовнішньої торгівлі Австралії на сучасному етапі

Австралія відома своєю активною участю в міжнародній торгівлі і є важливим гравцем на світовому ринку. Міжнародна торгівля та інвестиції мають вирішальне значення для австралійської економіки, створюють робочі місця та процвітання, а також відкривають можливості для розширення австралійського бізнесу.

У 2022 році Австралія була 12-ю економікою у світі за рівнем ВВП, 20-ю за загальним обсягом експорту, 24-ю за загальним імпортом. Торгівля продовжує займати центральне місце в австралійській економіці [29, 31].

На рис. 2.12 представимо динаміку рівня ВВП Австралії у 2012-2022 рр.

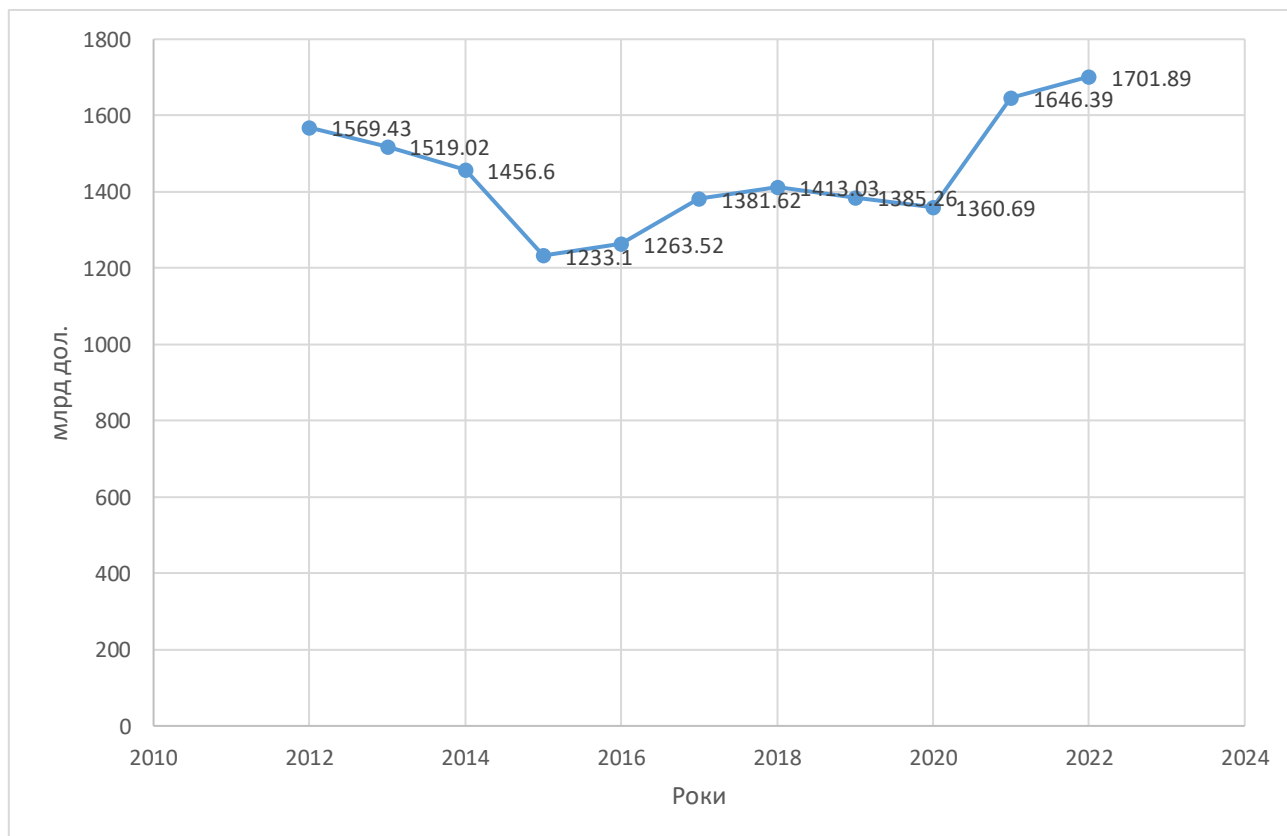

Рис. 2.12. Динаміка рівня ВВП Австралії у 2012-2022 рр., млрд дол. США

Джерело: складено автором за матеріалами [40]

Розглядаючи динаміку ВВП Австралії за одинадцять років можна побачити, що присутні певні коливання. У 2022 році ВВП Австралії становив близько 1,7 трлн дол. США.

Внутрішній валовий продукт Австралії неухильно зростає, і загалом Австралія та її ключові економічні фактори демонструють добре розвинену країну. Австралія є однією з країн з найбільшим валовим внутрішнім продуктом у всьому світі, а отже, однією з найбільших економік. Це була одна з небагатьох країн, яка не сильно постраждала від фінансової кризи 2008 року. Рівень безробіття, рівень інфляції та торговий баланс майже не постраждали [40].

Австралія посідає останнє місце за кількістю населення та щільністю населення. Більшість населення Австралії проживає на узбережжі в мегаполісах, оскільки деякі частини континенту непридатні для проживання. Австралія відома як країна з дуже високим рівнем життя, чотири з її найбільших міст - Мельбурн, Аделаїда, Сідней і Перт - є одними з найкращих для життя міст у всьому світі [40].

У таблиці 2.5 представимо динаміку зовнішньої торгівлі товарами Австралії у 2017 -2022 рр.

Таблиця 2.5

Динаміка зовнішньої торгівлі товарами Австралії у 2017-2022 рр., млн дол. США

Показник	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Експорт	230,53	254,32	272,57	254,53	345,59	402,16
Імпорт	228,42	227,7	214,27	202,27	248,89	290,11
Зовнішньоторговельний обіг	258,95	482,02	486,84	456,8	594,48	692,27
Сальдо торговельного балансу	2,11	26,62	58,3	52,26	96,7	112,05

Джерело: складено автором за матеріалами [30,31]

Аналізуючи динаміку зовнішньої торгівлі з 2017-2022 рр. слід зауважити, що починаючи з 2017 року експорт товарів Австралії почав зростати з 230,53 млн дол. США до 272,57 млн дол. США. У 2020 році об'єм експорту дорівнював рівню 2018 р. і склав 254,53 млн дол. США. Зниження експорту у цьому році було спричинено пандемією коронавірусу, що спричинило гальмування світової торгівлі. Після адаптування та відкриття кордонів країн у 2021 р. експорт країни у 2022 році значно збільшився і досяг 402,16 млн дол. США [31,41].

Стосовно імпорту товарів Австралії слід зазначити, що за об'ємом імпорту менше експорту. У 2017 році показник склав 228,42 млн дол. США, але показник зменшувався і у 2020 р. – 202,27 млн дол. США. Після цього року імпорту Австралії почав збільшуватись та у 2022 р. досяг позначки 290,11 млн дол. США [31,41].

Торговельний баланс Австралії протягом досліджуваного періоду має позитивне значення про що свідчить те, що експорт товарів перевищує імпорту товарів країною. У 2022 році показник склав 112,05 млн дол. США визначаючи, що це найвищий показник у період 2017-2022 рр. [31,41].

Графічно на рис. 2.13 представимо динаміку зовнішньої торгівлі товарами Австралії у 2017-2022 рр.

Згідно з результатами проведеного тренд-аналізу, можлива вірогідність зростання обсягу зовнішньоторговельного товарообігу у середньостроковій перспективі і складає 82% відповідно.

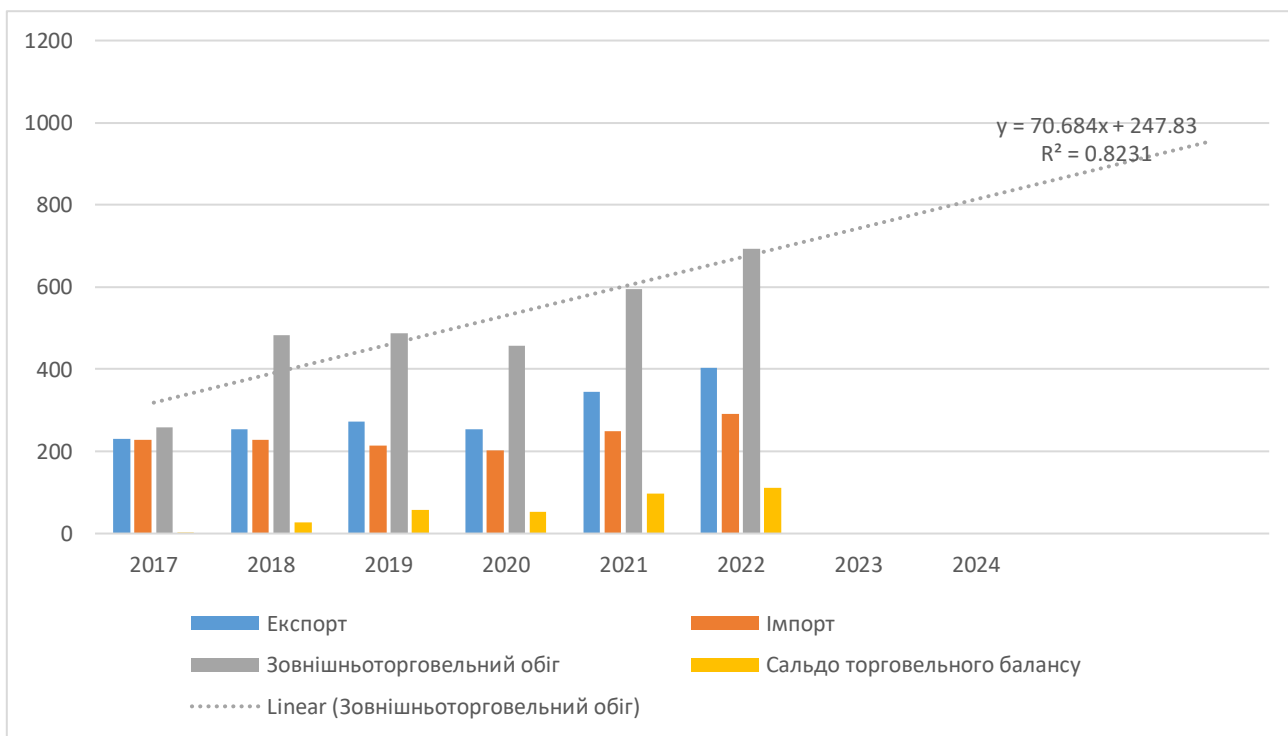

Рис. 2.13. Динаміка зовнішньої торгівлі товарами Австралії у 2017-2022 рр., млн дол. США.

Джерело: складено автором за матеріалами [31,41].

Розглянемо основних торговельних партнерів з експорту товарів Австралії у 2022 році на рис. 2.14.

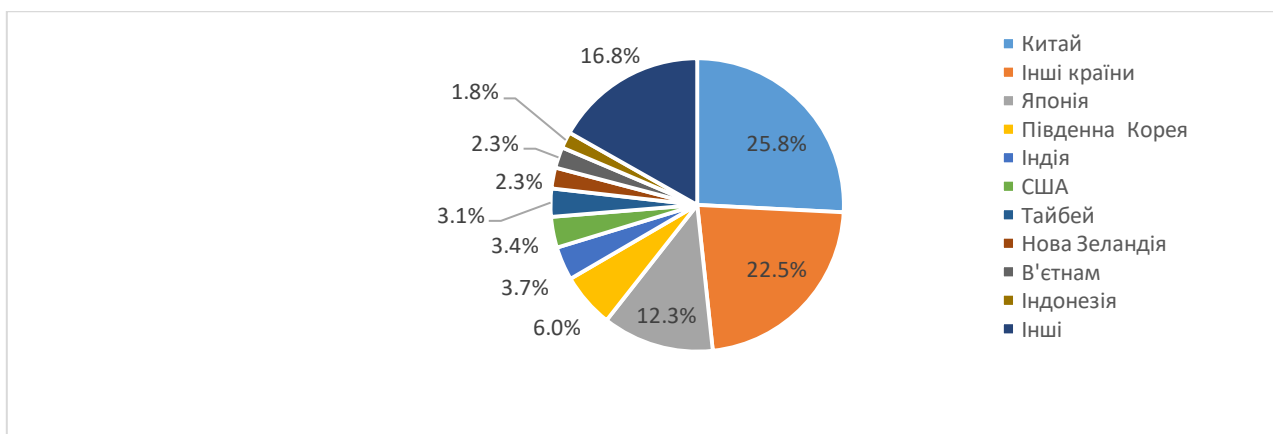

Рис. 2.14. Частка країн у географічній структурі експорту товарів Австралії у 2022 р., %

Джерело: складено автором за матеріалом [31,42]

Найбільша частка у географічній структурі експорту товарів Австралії переважає Китай 25,8%, інші країни які ніде не враховуються «Area Nes» 22,5%, Японія 12,3%, Південна Корея 6,0%, Індія 3,7%, США 3,4%, Тайбей 3,1%, Нова Зеландія 2,3%, В'єтнам 2,3%, Індонезія 1,8% та ін [31,42].

На рис. 2.15 представимо торговельних партнерів з імпорту товарів Австралії у 2022 р.

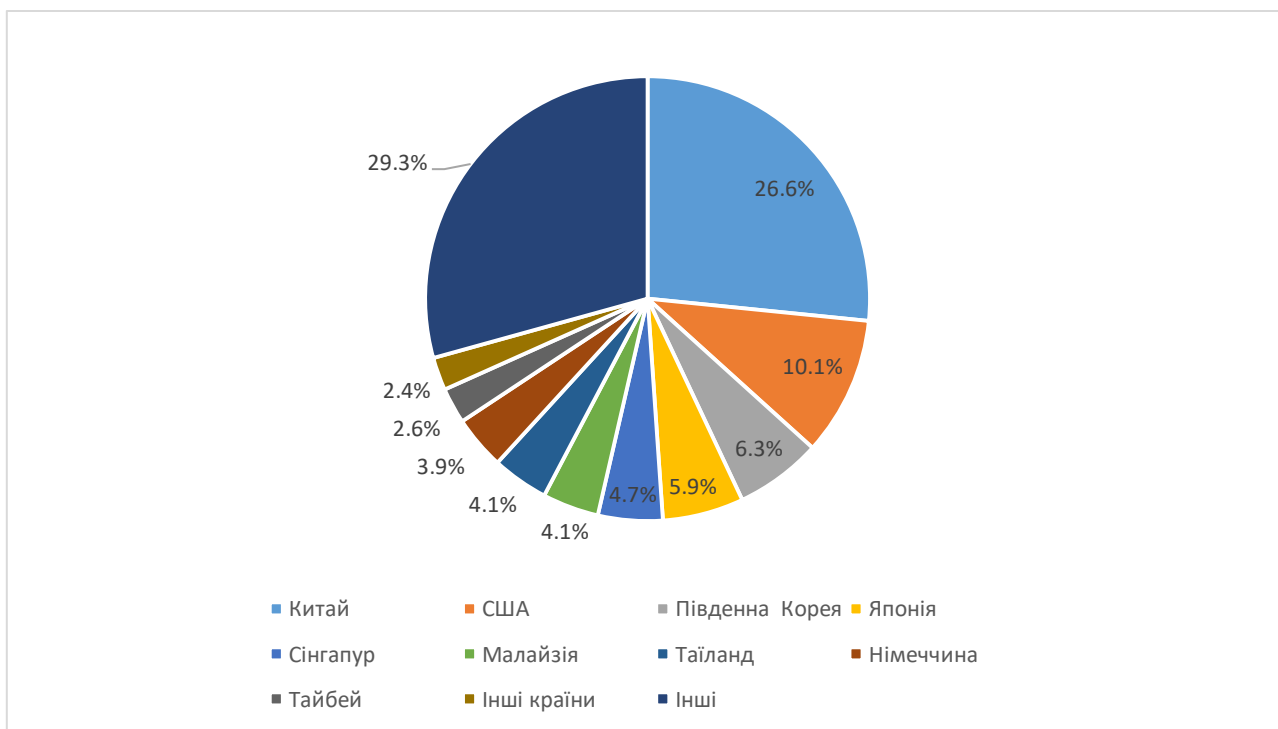

Рис. 2.15. Частка країн у географічній структурі імпорту товарів Австралії у 2022 р., %

Джерело: складено автором за матеріалом [31,42]

Головними торговельними партнерами з імпорту товарів Австралії у 2022 р. були Китай з часткою 26,6%, США - 10,1%, Південна Корея – 6,3%, Японія – 5,9%, Сінгапур – 4,7%, Малайзія – 4,1%, Таїланд – 4,1%, Німеччина – 3,9% та ін [31,42].

Основними товарними позиціями експорту Австралії протягом декількох

років залишаються мінеральне паливо та нафта, руди, шлаки та зола, природні перли та культивовані, злаки та інше. У таблиці 2.6. представимо динаміку товарної структури експорту Австралії у 2018-2022 рр.

Таблиця 2.6

Динаміка товарної структури експорту Австралії у 2018-2022 рр., млн дол.

№	Товарні позиції	2018	2019	2020	2021	2022
1	Паливо мінеральне, нафта та продукти їх перегонки	88,15	88,88	66,04	91,74	159,59
2	Руди, шлаки і зола	59,81	78,79	90,77	131,82	102,4
3	Перли природні або культивовані, дорогоцінне або напівдорогоцінне каміння та метали	16,05	18,05	19,55	20,62	19,43
4	Злаки	4,84	3,44	3,8	10,04	13,79
5	М'ясо та харчові м'ясні субпродукти	10,23	11,57	10,4	11,6	12,0
6	Товари, які ніде не зазначено	4,53	4,69	5,34	8,42	9,0
7	Сіль, сірка, землі та камінь, штукатурні матеріали, вапно та цемент	1,57	1,23	0,79	1,51	8,6
8	Продукти неорганічної хімії, сполуки неорганічні або органічні дорогоцінних металів	8,22	6,28	5,17	6,41	7,2
9	Олійне насіння та плоди, інше насіння, плоди та зерно, лікарські рослини	1,51	1,25	1,39	3,08	6,06
10	Алюміній та вироби з нього	3,85	3,29	3,05	4,68	5,13

Джерело: складено автором за матеріалами [31]

Нафта та руди, шлаки та зола ці два товари є основою всіх експортних товарів Австралії. Країна переважно експортує вино та сільськогосподарську продукцію до таких країн, як Китай, Японія чи Південна Корея. На рис. 2.16 представимо частку товарів у експорті Австралії у 2022 р.

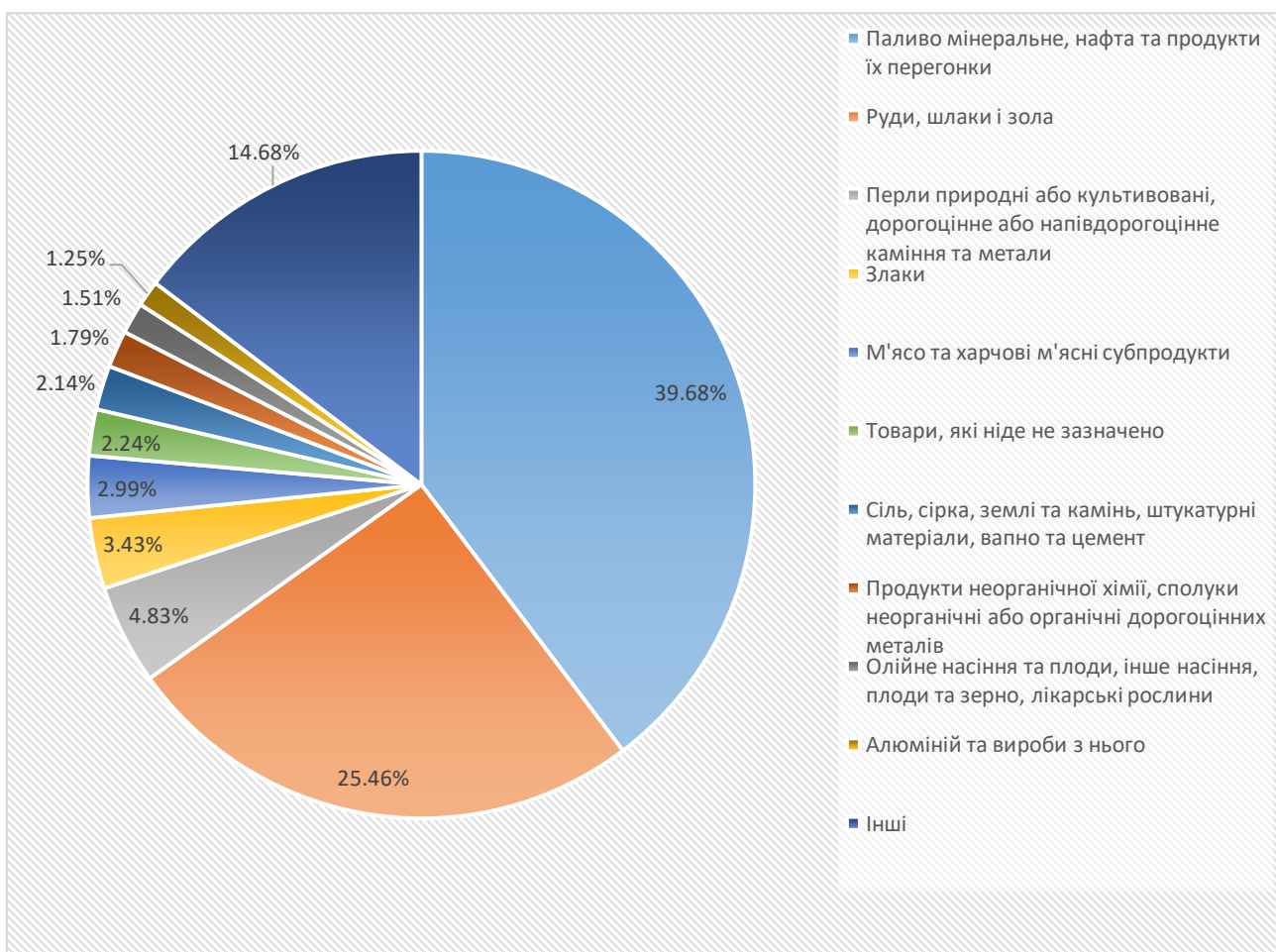

Рис. 2.16. Частка товарів у експорті Австралії у 2022 р., %

Джерело: складено автором за матеріалами [31]

На долю мінерального палива, нафти та продуктів їх переробки припадає 39,68%, руди, шлаки та зола 25,46%, перли природні або культивовані, дорогоцінні або напівдорогоцінні каміння та метали 4,83%, злаки 3,43%, м'ясо та харчові м'ясні субпродукти 2,99%, продукти неорганічної хімії, сполуки неорганічні або органічні дорогоцінні метали 1,79% та ін [31].

Австралія є провідним у світі експортером залізної руди з деяким відривом, володіючи 50,5% світового ринку. Австралія є п'ятим за величиною експортером золота у світі та має 5,28% частки річного експортного ринку, що становить 305 млрд доларів США [44].

Товарна структура імпорту Австралії різноманітна і включає в себе різні

види товарів, а саме: машини та обладнання, електроніка та комп'ютери, нафта та газ, ліки та фармацевтичні продукти, хімічні речовини, одяг та взуття, їжа та напої для галузі харчової промисловості та ін. У таблиці 2.7 представимо динаміку товарної структури імпорту Австралії у 2018-2022 рр.

Таблиця 2.7

Динаміка товарної структури імпорту Австралії у 2018-2022 рр., млн дол.

№	Товарні позиції	2018	2019	2020	2021	2022
1	Паливо мінеральне, нафта та продукти їх перегонки	30,41	27,15	17,01	25,82	46,37
2	Ядерні реактори, котли та обладнання, механічні пристрої	31,92	30,66	30,55	36,83	39,44
3	Засоби наземного транспорту, крім залізничного чи трамвайного рухомого складу	30,07	26,68	23,76	33,24	35,82
4	Електричні машини та обладнання, їх частини, звукозаписна та звуковідтворююча апаратура	25,72	24,57	24,01	28,19	29,61
5	Фармацевтична продукція	8,17	8,37	8,74	10,75	13,0
6	Інструменти та апарати оптичні, фотографічні, кінематографічні, вимірювальні	8,34	8,11	8,01	9,26	9,44
7	Перли природні або культивовані, дорогоцінне або напівдорогоцінне каміння та метали	6,6	6,62	8,65	7,63	8,06
8	Пластмаси та вироби з них	6,41	5,84	6,15	7,3	7,74
9	Вироби із чорних металів	5,05	4,49	4,45	5,65	6,4
10	Меблі, постільні речі, матраци, дивані подушки	4,82	4,56	4,67	5,57	5,7

Джерело: складено автором за матеріалами [31]

Основними імпортними товарами Австралії є наступні товари, а саме: яловичина та пшениця, нафта та газ, золото та інші метали та ін. (див. рис. 2.17)

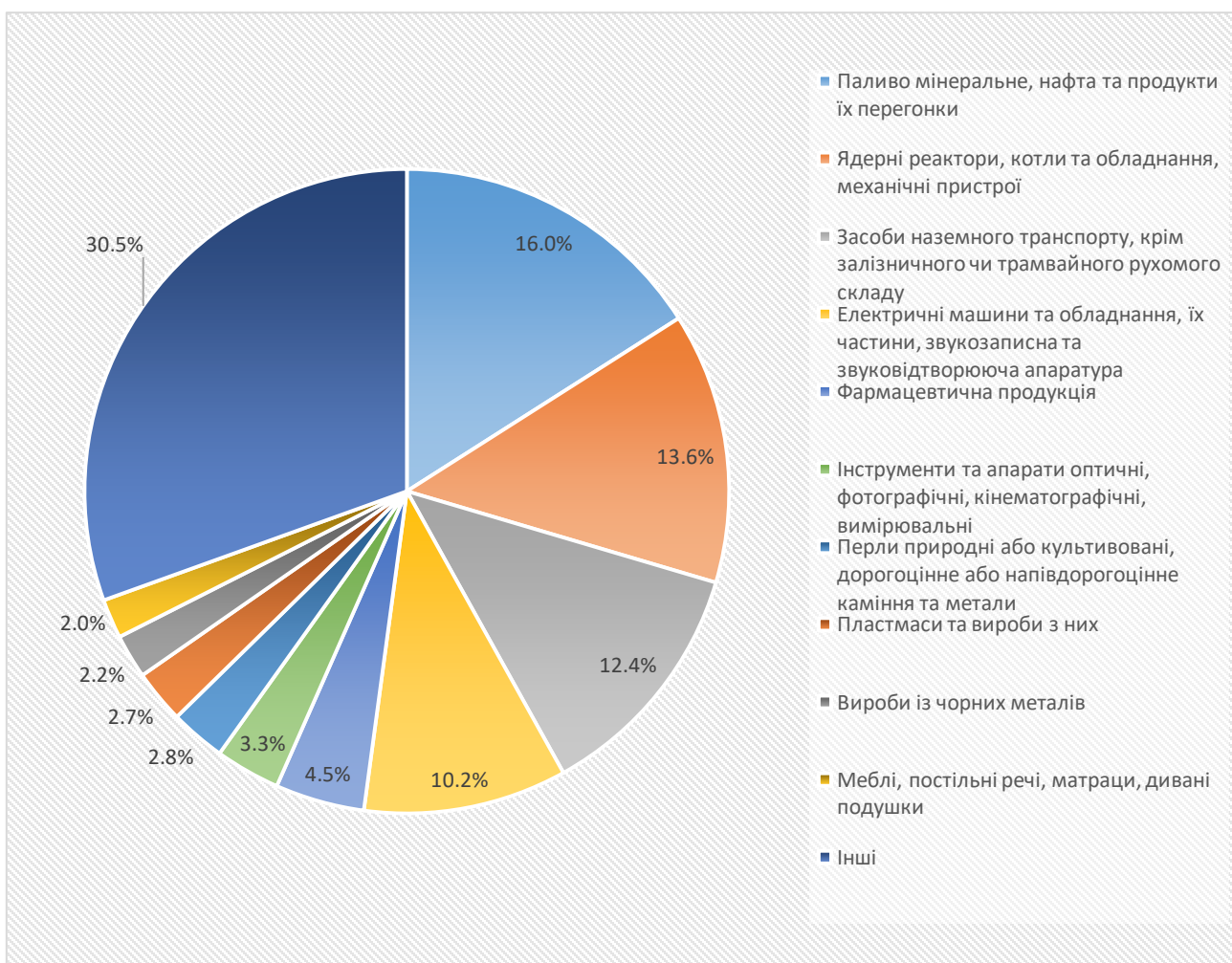

Рис. 2.17. Частка товарів у імпорті Австралії у 2022 р., %

Джерело: складено автором за матеріалами [31]

Щодо імпорту товарів слід зазначити, що головними товарними позиціями імпорту Австралії у 2022 р. були паливо мінеральне та нафта - 16%, ядерні реактори, котли та обладнання, механічні пристрої - 13,6%, ядерні реактори, котли та обладнання, механічні пристрої - 12,35%, електричні машини та обладнання, їх частини - 10,21%, фармацевтична продукція - 4,48%, інструменти та апарати оптичні, фотографічні, кінематографічні, вимірювальні - 3,26% та ін. [31].

Послуги становлять значну частину торгівлі Австралії з іншими країнами. У 2022 р. послуги становили 62,43% від ВВП Австралії. У австралійському

експорті послуги займають 45% доходів від експорту [45].

Розглянемо динаміку зовнішньої торгівлі послугами Австралії у 2017-2022 рр. у таблиці 2.8

Таблиця 2.8.

Динаміка зовнішньої торгівлі послугами Австралії у 2017-2022 рр., млн дол.

США

Показник	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Експорт	64,2	69,1	70,6	49,4	44,3	50,6
Імпорт	67,4	74,4	73,3	39,5	41,2	63,6
Зовнішньоторговельний обіг	131,6	143,5	143,9	88,9	85,5	114,2
Сальдо торговельного балансу	-3,2	-5,3	-2,7	10,4	3,1	-13,0

Джерело: складено автором за матеріалами [31]

Аналізуючи данні таблиці слід зазначити, що показник експорту послуг Австралії протягом 2017-2019 рр. почав зростати і склав 70,6 млн дол. США. Світова пандемія коронавірусу спричинила зниження експорту послуг і показник зменшився на 31% і дорівнював 49,4 млн дол. США. У 2021 році об'єм експорту послуг також зменшився і тільки у 2022 році відбулося зростання експорту послуг до 50,6 млн дол. США [31].

Щодо імпорту слід сказати, що він перевищує експорт послуг і це призводить до від'ємного значення сальдо. Протягом досліджуваного періоду у 2020 та 2021 роках показник зовнішньоторговельного сальдо послуг мав позитивне значення. Найменший показник імпорту послуг було зафіксовано у 2020 р. – 39,5 млн дол. США. Протягом 2021-2022 років обсяг імпорту послуг зростав і склав 63,6 млн дол. США [31].

На рис. 2.18 розглянемо географічну структуру експорту та імпорту послуг Австралії у 2021 році.

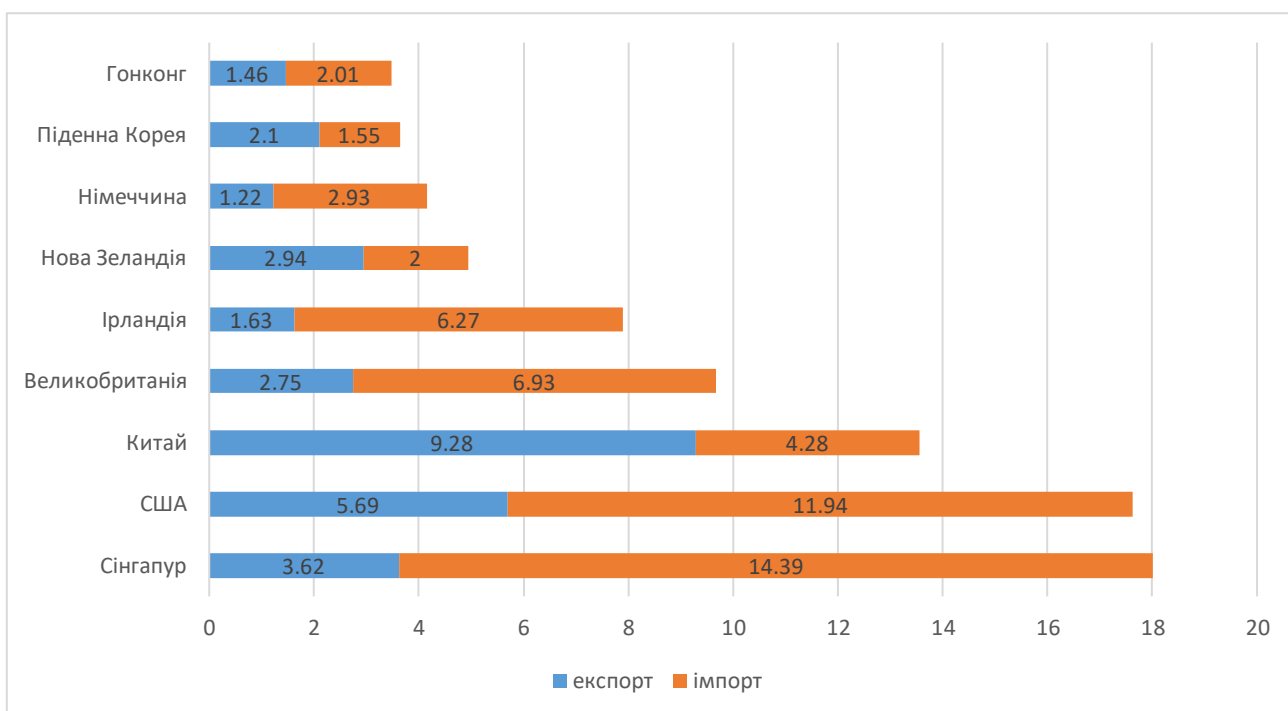

Рис. 2.18. Географічна структура експорту та імпорту послуг Австралії у 2021 році, млн дол. США

Джерело: складено автором за матеріалами [31,36]

Головні торговельні партнери з експорту та імпорту послуг Австралії співпадають. На першому місці серед партнерів є Сінгапур, експорт складає 7,56% та імпорт 20,42%, США – 11,87% та 16,96%, Китай – 19,3% та 6,08%, Великобританія – 5,74% та 9,84%, Ірландія – 3,4% та 8,91%, Індія – 8,84% та 3,56% та ін. [31,36].

На рис. 2.19 представимо товарну структуру експорту послуг Австралії у 2021 р. Основними послугами, що експортувала Австралія були подорожі (49,06%), інші бізнес послуги (19,59%), телекомунікаційні, комп'ютерні та інформаційні (10,72%), послуги приватним особам у сфері культури та відпочинку (8,13%) та ін [31,36].

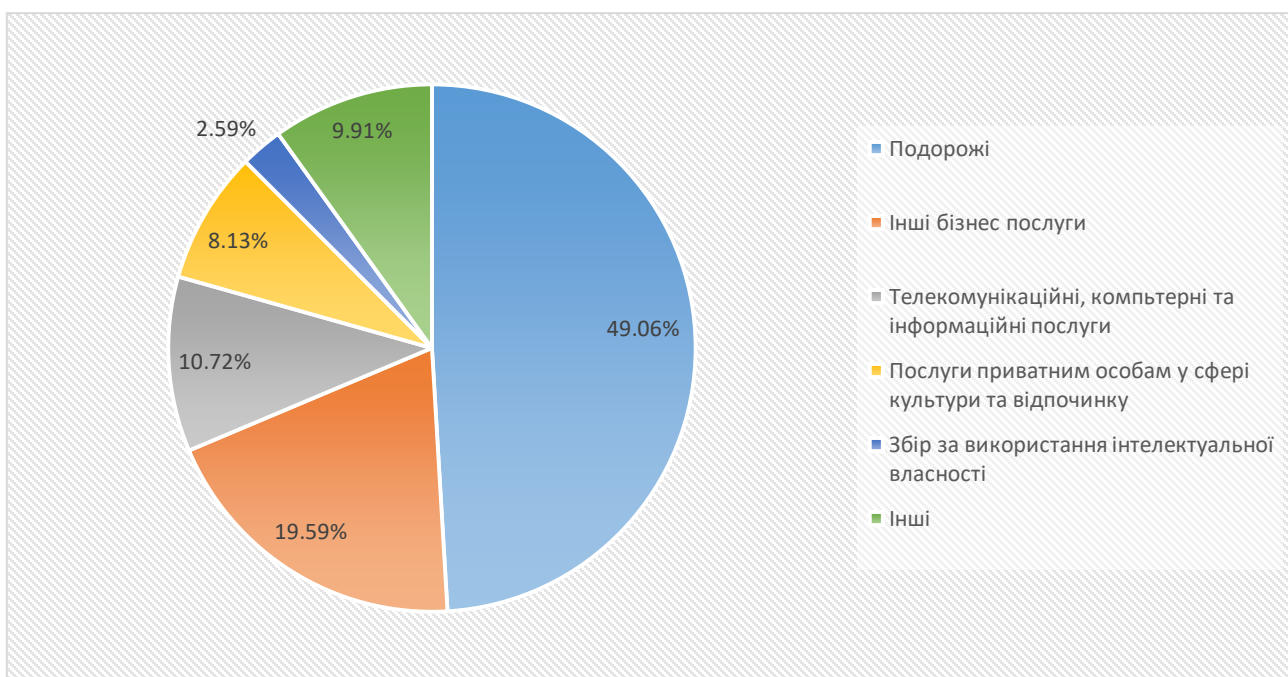

Рис. 2.19. Частка послуг Австралії у структурі експорту у 2021 р., %

Джерело: складено автором за матеріалами [31,36]

Заохочення більшої торгівлі послугами через відкриті ринки приводить до підвищення рівня зайнятості, підвищення доходів і покращення рівня життя в Австралії.

Відкриті ринки зміцнюють взаємодію Австралії з її торговими партнерами та участь у глобальних ланцюжках створення вартості. Вони також створюють конкуренцію, яка заохочує бізнес бути більш ефективним, чинячи тиск на зниження цін і надає австралійським споживачам доступ до ширшого спектру послуг і досвіду.

На рис. 2.20 представимо товарну структуру імпорту послуг Австралії у 2021 р.

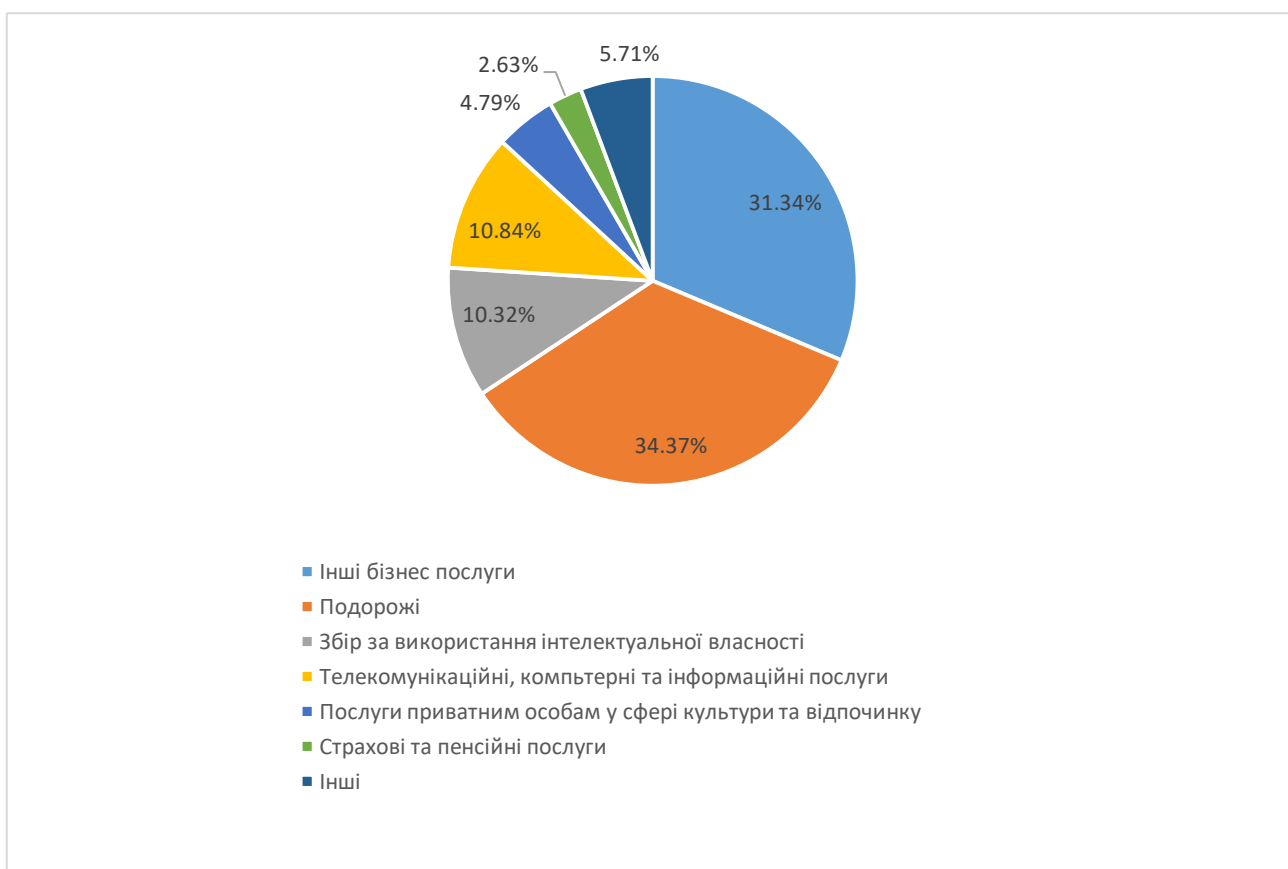

Рис. 2.20. Частка послуг Австралії у структурі імпорту у 2021 р., %

Джерело: складено автором за матеріалами [31,36]

Австралія імпортує наступні послуги, а саме: інші бізнес послуги (31,34%), подорожі (31,34%), збір за використання інтелектуальної власності (10,32%), телекомунікаційні, комп'ютерні та інформаційні (10,84%) та ін. [31,36].

Австралія сьогодні є країною яка постійно збільшує свої торговельні потоки. Налагоджує торговельні зв'язки та активно долучається до процесу світової торгівлі.

2.3. Особливості індійсько-австралійських зовнішньоторговельних відносин

Індія та Австралія є індо-тихоокеанськими партнерами зі спільним баченням стійкого, інклюзивного та відкритого регіону. У 2022 р. Індія була 18-м найбільшим торговим партнером Австралії за експортом, а 10-м найбільшим торговим партнером за імпортом.

Індія є найбільшою демократією у світі, однією з найбільш швидкозростаючих економік, технологічним центром і великою державою.

У таблиці 2.9 представимо динаміку зовнішньої торгівлі товарами між Індією та Австралією у 2018-2022 рр.

Таблиця 2.9

Динаміка зовнішньої торгівлі товарами між Індією та Австралією у 2018-2022 рр., млрд дол. США

Показники	2018	2019	2020	2021	2022
Експорт	3,7	2,9	3,4	6,9	8,2
Імпорт	14,1	10,5	7,2	15,1	19,6
Сальдо торговельного балансу	-10,4	-7,6	-3,8	-8,2	-11,4
Торговельний обіг	17,8	13,4	10,6	22,0	27,8

Джерело: складено автором за матеріалами [31]

Досліджуючи зовнішню торгівлю між Індією та Австралією слід зазначити, що імпорт товарів значно перевищує експорт. Аналізуючи данні зовнішньої торгівлі у 2018 році показник експорту доповнював 3,7 млрд дол. США, але вже у 2019 році показник зменшився на 2,2% приблизно і склав 2,9%. У 2020 р. експорт з Індії до Австралії дорівнював 3,4 млрд дол. США. Значно збільшився об'єм експорту товарів протягом 2021-2022 рр. і склав 8,2 млрд дол. США [31].

Об'єм імпорту товарів з Австралії до Індії протягом 2018-2022 рр.

збільшувався. У 2019 та 2020 рр. об'єм імпорту знизився до 7,2 млрд дол. США. це було спричинено світовою пандемією COVID 19 [31].

Протягом п'ятирічного періоду сальдо торговельного балансу має від'ємне значення. Торговельний обіг між країнами збільшувався і досяг показника 27,8 млрд дол. США [31].

На рис. 2.21 представимо графічно динаміку зовнішньої торгівлі товарами між Індією та Австралією у 2018-2022 рр.

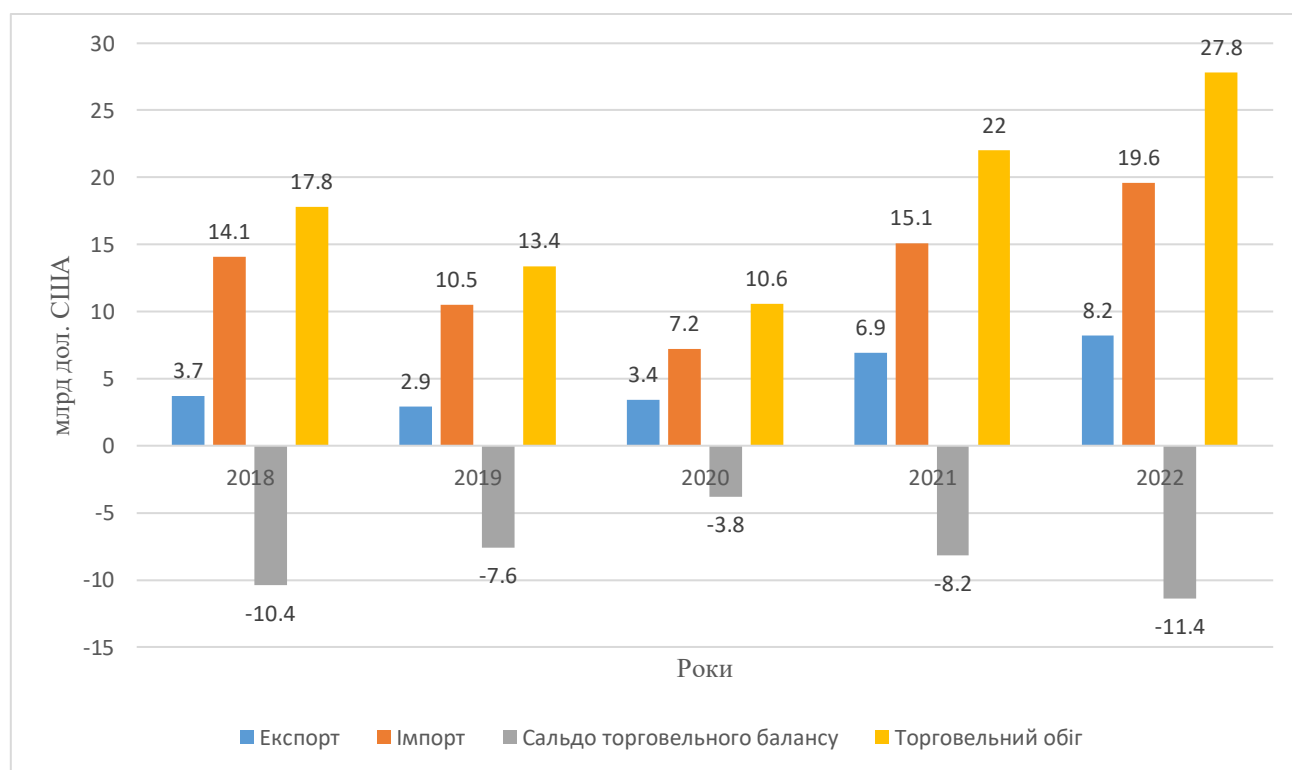

Рис. 2.21 Динаміка зовнішньої торгівлі товарами між Індією та Австралією у 2018-2022 рр.

Джерело: складено автором за матеріалом [31]

Після довгих перемовин які почалися дуже давно між країнами було підписано Угоду про економічне співробітництво та торгівлю між Австралією та Індією. Вже 29 грудня 2022 р. Угода про економічне співробітництво та торгівлю між Австралією та Індією (ЕСТА) набула чинності. Ця Угода відкриє позицію Австралії у великій економіці світу, яка розвивається найшвидше, і

дозволить австралійським підприємствам розблокувати або розширити свою діяльність на ринку з майже півтора мільярдами споживачів [46,47].

За останні роки перспективи торгівлі між Індією та Австралією дуже покращувались, завдяки численним взаємо домовленостям між економіками двох країн. Укладена Угода року про економічне співробітництво та торгівлю (ЕСТА) охоплює більшість торгівлі товарами, а також такі сфери, як послуги, інвестиції, державні закупівлі та інтелектуальну власність. Після укладання Угоди відбувся певний поштовх у торговельних відносинах Індії та Австралії [48].

У таблиці 2.10 представимо товарну структуру експорту товарів з Індії до Австралії у 2018-2022 рр.

Таблиця 2.10.

Товарна структура експорту товарів з Індії до Австралії у 2020-2022 рр., млн дол. США

Товарна позиція	2020	2021	2022
Паливо мінеральне, нафта та продукти їх перегонки	839,3	3347,6	4259,8
Фармацевтична продукція	292,2	343,0	388,5
Перли природні або культивовані, дорогоцінне або напівдорогоцінне каміння та метали	229,9	365,0	359,3
Електричні машини та обладнання, їх частини, звукозаписна та звуковідтворююча апаратура	155,7	192,5	352,6
Ядерні реактори, котли та обладнання, механічні пристрої	176,9	239,0	273,8
Вироби із чорних металів	144,9	219,1	216,4
Засоби наземного транспорту, крім залізничного чи трамвайного рухомого складу	111,7	161,5	205,3
Інші готові вироби з текстилю, набори, одяг та текстильні вироби, що були у вжитку	129,1	174,6	180,4
Предмети одягу та приладдя до одягу, крім трикотажного машинного або ручного в'язання	108,4	148,5	169,2
Інша хімічна продукція	98,6	128,6	142,8

Джерело: складено автором за матеріалом [31]

Протягом 2020-2022 рр. Індія експортувала до Австралії у 2022 р. 8,2 млрд дол. США. Основними продуктами, які Індія експортує до Австралії, є нафта

(4259,8 млн дол.), фармацевтична продукція (388,5 млн дол.) та ін [31].

На рис. 2.22 наведемо частку у товарній структурі експорту Індії у 2022 р.

Найбільша частка у товарній структурі експорту Індії у 2022 р. були паливо мінеральне, нафта та продукти їх перегонки (51,8%), фармацевтична продукція (4,7%), перли природні або культивовані, дорогоцінне або напівдорогоцінне каміння та метали (4,3%), електричні машини та обладнання, їх частини, звукозаписна та звуковідтворююча апаратура (3,3%), ядерні реактори, котли та обладнання, механічні пристрої (2,6%), вироби із чорних металів (2,5%), засоби наземного транспорту, крім залізничного чи трамвайного рухомого складу (2,2%) та ін. [31].

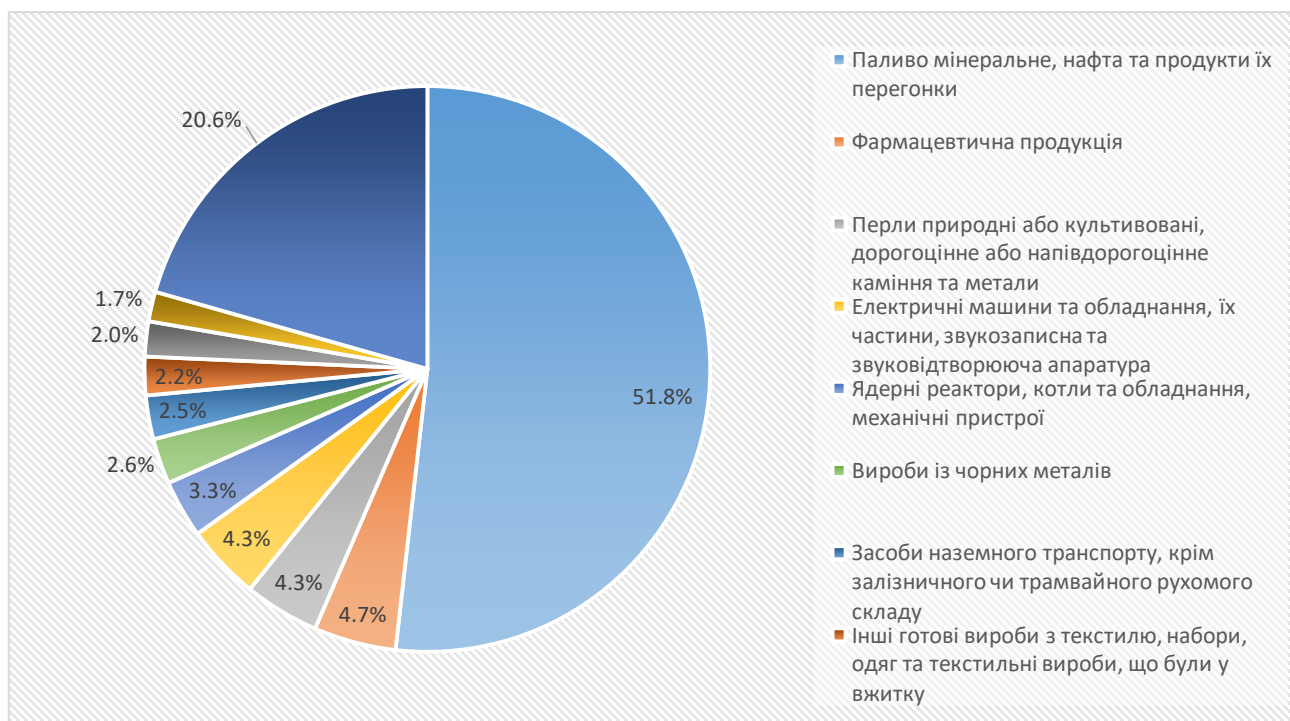

Рис. 2.22. Частка товарів у товарній структурі експорту Індії у 2022 р.

Джерело: складено автором за матеріалом [31]

У 2022 році експорт Австралії до Індії склав 19,6 млрд дол. США. Основними продуктами, які Австралія експортувала до Індії є очищена нафта, перли та дорогоцінне каміння, руди, шлаки, зола та ін. Відносини Австралії та Індії у торговельній та інвестиційній діяльності поглиблюються кожного року

[46].

У таблиці 2.11 представимо товарну структуру імпорту товарів з Австралії до Індії у 2020-2022 рр.

Таблиця 2.11.

Товарна структура імпорту товарів з Австралії до Індії у 2018-2022 рр., млн дол. США

Товарна позиція	2020	2021	2022
Паливо мінеральне, нафта та продукти їх перегонки	5556,6	11412,8	15020,0
Перли природні або культивовані, дорогоцінне або напівдорогоцінне каміння та метали	312,8	1141,1	889,2
Руди, шлаки і зола	155,3	799,6	687,9
Продукти неорганічної хімії, сполуки неорганічні або органічні дорогоцінних металів	341,1	431,4	341,6
Бавовна	6,4	66,2	290,2
Овочі та деякі їстівні коренеплоди та бульбоплоди	72,9	120,6	202,6
Добрива	18,2	11,3	147,7
Вовна, тонке або грубе волосся тварин, пряжа та тканина, з кінського волосу	65,6	92,1	139,0
Алюміній та вироби з нього	108,5	118,2	128,4
Екстракти дубильні або фарбувальні, таніни та їх похідні, барвники, пігменти та інші	64,9	112,3	110,7

Джерело: складено автором за матеріалом [31]

Протягом вже 24 років австралійський експорт до Індії щорічно збільшувався. Підписання Угоди (ЕСТА) забезпечило гарну платформу для введення торгівлі між Індією та Австралією на новий рівень. Австралією скасовано тарифи на 98 % своїх тарифних ліній, протягом п'яти років буде скасовано тарифи на решту ліній. Індія скасувала тарифи на 40 % своїх тарифних ліній і скасовуватиме мита ще на 30 % своїх тарифних ліній поетапно протягом наступних семи років [49].

На рис. 2.23 представимо частку у товарній структурі імпорту Австралії у 2022 р.

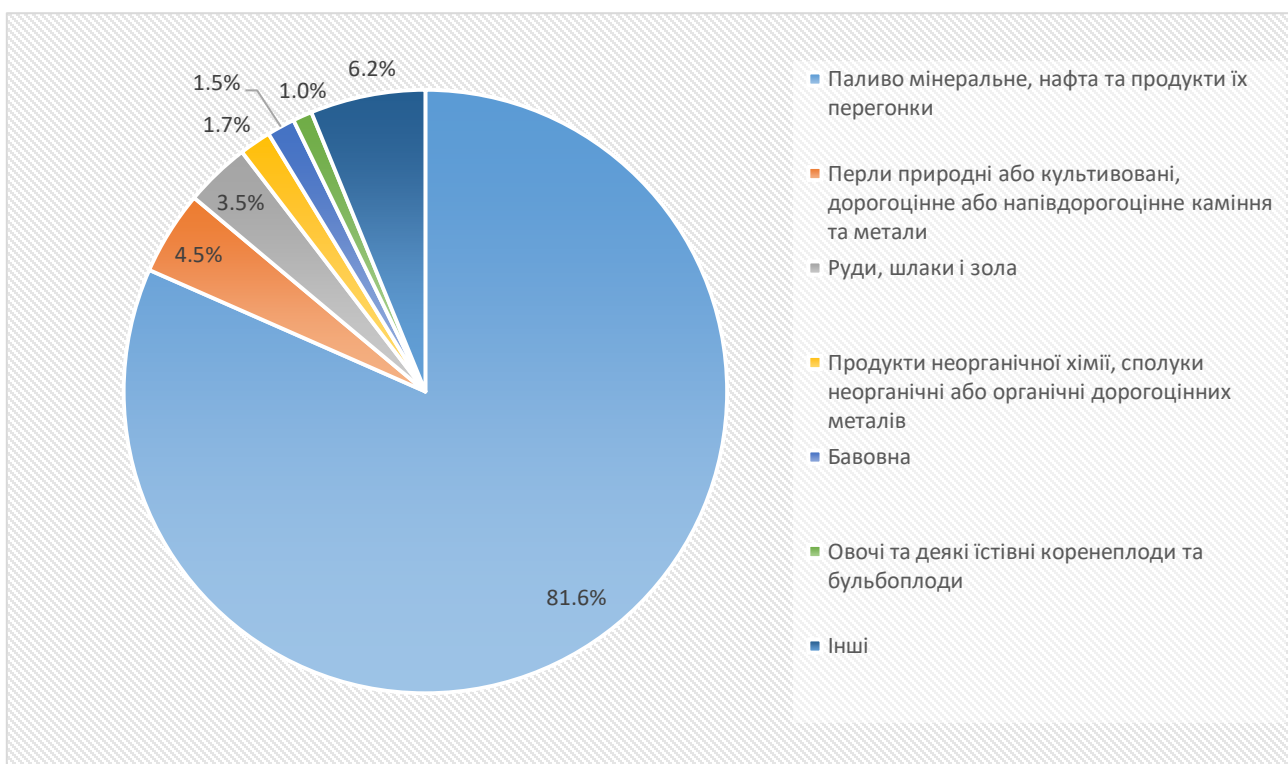

Рис. 2.22. Частка товарів у товарній структурі імпорту Індії у 2022 р.

Джерело: складено автором за матеріалом [31]

Важливим аспектом пропозиції Індії є її прагнення збільшити імпорт кількох продуктів, які є комерційно важливими для австралійського бізнесу, а саме: м'ясо овець, вовну, свіжих омарів, вугілля, глинозем, діоксид титану та деякі важливі мінерали. Індія також надала безмитну квоту для полегшення імпорту бавовни та знизила тарифи на сочевицю, мигдаль, апельсини, мандарини та груші [49].

Угода ЕСТА між Індією та Австралією сприяє торгівлі послугами між двома країнами. Представимо у таблиці 2.12 динаміку зовнішньої торгівлі послугами Індії та Австралії у 2018-2022 рр.

Динаміка зовнішньої торгівлі послугами Індії та Австралії у 2018-2022 рр.,
млн дол. США

Показник	2018	2019	2020	2021	2022
Експорт	2,652	2,732	2,324	2,511	2,623
Імпорт	4,402	5,075	4,474	4,238	4,531
Сальдо торговельного балансу	-1,75	-2,343	-2,15	-1,727	-1,908
Торговельний обіг	7,054	7,807	6,798	6,749	7,154

Джерело: складено автором за матеріалом [36]

Аналізуючи період з 2018-2022 рр. можна побачити, що експорт послуг у 2018 році складав 2,652 млн дол. США, але вже у 2019 р. дорівнював 2,732 млн дол. США. У 2020 р. показник експорту послуг значно зменшився до 2,324 млн дол. США. і це було спричинено COVID 19. Потім вже у 2021 році об'єм експорту послуг почав зростати і вже у 2022 р. збільшився на 0,4% і склав 2,623 млн дол. США [36].

За досліджуваний період слід зазначити, що імпорт послуг значно перевищує експорт послуг. Сальдо торговельного балансу протягом п'яти років має від'ємне значення та у 2022 р. показник склав -1,908 млн дол. США [36].

Імпорт послуг у 2018 році до Індії склав 4,402 млн дол. США, у 2019 – 5,075 млн дол. США., але вже у 2020 році показник також знизився до найменшого рівня у зв'язку з коронавірусною інфекцією, яка спричинила зменшення об'ємів імпорту послуг [36].

Освіта залишається найбільшим експортом послуг Австралії до Індії, оцінений у 4,46 млн дол. США та становить близько 88 % від загальної кількості у 2020 році.

Протягом останніх п'яти років Австралія також стала більш значущим

торговим партнером Індії. Протягом 2018–2019 фінансового року частка Австралії в загальній торгівлі Індії становила 1,6 %, а у 2021–2022 роках зросла до 2,4 % [49].

Збільшення експорту Індії є життєво важливим для поглиблення торгових зв'язків з Австралією. Тісні торговельні взаємозв'язки посилюються за рахунок збільшення обсягів експорту фармацевтичних препаратів, текстилю та одягу. Це ті сектори, у яких Індія має конкурентну перевагу. Електронна промисловість Індії також може зіграти важливу роль у збільшенні співпраці країни з Австралією, враховуючи її стабільні експортні показники за останні два роки.

Висновки до другого розділу

1. Останні роки Індія грає важливу роль у світовій торгівлі товарами та послугами завдяки своєму великому населенню, розвиненій економіці та різноманітному спектру виробництва. Індія є однією з найбільших експортерів у світі. Країна експортує широкий спектр товарів, включаючи текстиль, інженерні вироби, хімічні продукти, програмне забезпечення, фармацевтику, кофе, каву та багато інших товарів.

Індія має розширену галузь послуг, яка включає бізнес-процеси, інженерні послуги, обробку даних, аутсорсинг та ін. Індія є однією з провідних країн у галузі аутсорсингу послуг. Індія виробляє велику частку лікарських препаратів і постачає їх на світовий ринок. Це робить Індію однією з ключових країн у галузі фармацевтики. Індія активно бере участь у світовій торгівлі товарами та послугами, і її роль у глобальній економіці надзвичайно важлива. Торгівля грає важливу роль у розвитку індійської економіки і сприяє її зростанню.

2. На сучасному етапі Австралія активно розвиває зовнішньоторговельні зв'язки з країнами Азії, зокрема з Китаєм, Японією, Південною Кореєю та Індією. Країни Азії є одними з найбільших та зростаючих ринків для

австралійських експортерів. Сільське господарство є важливою галуззю австралійської економіки, і Австралія є однією з провідних країн у вирощуванні та експорті продуктів, таких як зерно, м'ясо, вина та інші сільськогосподарські товари. Розвиток цієї галузі сприяє збільшенню обсягів торгівлі. Послуги, такі як освіта, туризм, фінанси та консалтинг, стають все важливішим елементом австралійської експортної структури. Австралія надає послуги високої якості і залучає іноземних клієнтів.

Австралія активно веде переговори та укладає торгові угоди з іншими країнами та регіональними блоками, що сприяє збільшенню доступу на світові ринки для австралійських товарів і послуг. Ці тенденції впливають на зовнішню торгівлю Австралії і визначають її стратегію в сучасному світовому економічному середовищі.

3. Індійсько-австралійські торговельні відносини в останні роки почали розвиватись та торговельні індикатори свідчать про певну динаміку та зміни в цих відносинах. Торгівля між Індією та Австралією зростає, та країни виявляють інтерес у розширенні взаємних економічних зв'язків. Обсяг торгівлі між країнами зріс у останні роки, і ця тенденція продовжується. Індія та Австралія взаємно імпортують і експортують різні товари та послуги. Австралія експортує до Індії сільськогосподарські продукти, метали, вугілля та гірничі ресурси, тоді як Індія експортує до Австралії текстиль, програмне забезпечення, послуги з інформаційних технологій та фармацевтичні товари. Індія та Австралія уклали «Угоду про економічне співробітництво та торгівлю між Австралією та Індією» (ЕСТА) яка набула чинності 29 грудня 2022 р. яка сприяє збільшенню та поліпшенню торговельних відносин. Індійсько-австралійські торговельні відносини є важливим елементом економічного взаємодії країн, які розширюють свою співпрацю у різних сферах.

РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОТОРГОВЕЛЬНИХ ВІДНОСИН МІЖ ІНДІЄЮ ТА АВСТРАЛІЄЮ

3.1. Заходи оптимізації зовнішньоторговельних відносин між Індією та Австралією

Аналізуючи місце Індії та Австралії у міжнародній торгівлі у пунктах 2.1. та 2.2. можна зауважити, що за рівнем економічного розвитку та обсягом товарообігу вони різні. ВВП Індії у 2022 році дорівнювалось 3386,4 млрд дол. США, ВВП Австралії у 2022 р. склав 1701,89 млрд дол. США. Останні десятиліття зовнішньоторговельні відносини між Індією та Австралією почали отримувати перспективний напрямок. Країни розпочали збільшувати співпрацю у торговельних відносинах збільшувати експорт та імпорт.

Уряди країн розпочали перемовини про укладання Угоди про економічне співробітництво та торгівлю та у квітні 2022 р. Угоду було укладено. Підписання цієї Угоди відкриває можливість розширити експортні можливості для австралійського бізнесу.

Для оцінки розвитку та оптимізації зовнішньоторговельних відносин між Індією та Австралією треба провести розрахунки торговельних відносин між країнами. Для того щоб оцінити рівень розвитку зовнішньоторговельних відносин між Індією та Австралією треба розрахувати коефіцієнт збалансованості зовнішньої торгівлі за формулою (1.2) [24].

Показники які складають збалансованість зовнішньої торгівлі характеризують різні напрями взаємозалежної торговельної діяльності Ці показники поділяються на абсолютні та відносні. Експорт (E), імпорт (I), зовнішньоторговельний обіг (E+I) та сальдо торговельного балансу (E-I) – це абсолютні показники [22,23].

Коефіцієнт збалансованості торгівлі – це економічний показник, який вимірює різницю між експортом і імпортом товарів та послуг у конкретній країні або регіоні. Коефіцієнт збалансованості торгівлі є корисним для оцінки торговельного балансу країни та аналізу її зовнішньої торгівлі.

Коефіцієнт збалансованості зовнішньоекономічної діяльності для оцінки рівня розвитку ЗЕД має перевагу перед оцінкою у вигляді зовнішньоторговельного балансу. Значення цього коефіцієнта автоматично включає оцінку рівня двосторонніх зовнішньоторговельних відносин. Величина зовнішньоторговельного балансу і зовнішньоторговельного обороту пов'язані з величинами експорту (E) та імпорту (I).

Якщо обсяги експорту та імпорту збалансовані, коефіцієнт зовнішньоторговельного балансу близький до 0.

Якщо між країнами здійснюються односторонні відносини, це коли значно відрізняється обсяг експорту та імпорту, значення коефіцієнту визначається згідно знаку зовнішньоторговельного сальдо наближається до +1 або – . У таблиці 3.1. представимо значення коефіцієнта збалансованості для оцінки зовнішньоекономічної діяльності країн.

Таблиця 3.1

Значення коефіцієнта збалансованості для оцінки зовнішньоекономічної діяльності країн

Значення коефіцієнта збалансованості зовнішньоторговельної діяльності (K)	Економічна характеристика зовнішньоторговельної діяльності країн
-1	Абсолютна незбалансованість імпорту
1	Абсолютна незбалансованість експорту
від -1 до -0,5	Область значної незбалансованості імпорту
від -0,5 до 0	Область порівняльної збалансованості імпорту
0	Область абсолютної збалансованості експорту та імпорту
від 0 до 0,5	Область порівняльної збалансованості експорту
від 0,5 до 1	Область значної незбалансованості експорту

Джерело: [24]

За наведеною вище формулою можна розрахувати коефіцієнт збалансованості зовнішньої торгівлі між Індією та Австралією у 2018-2022 рр. (таблиця 3.2)

Таблиця 3.2

Коефіцієнт збалансованості зовнішньої торгівлі між Індією та Австралією у 2018-2022 рр., млн дол. США

Показники	2018	2019	2020	2021	2022
Експорт	3744,4	2976,5	3473,4	6919,8	8210,4
Імпорт	1417,0	1061,9	731,0	1514,5	1966,8
Сальдо торговельного балансу	2327,4	1914,6	2742,4	5405,3	6243,6
Торговельний обіг	5161,4	4038,4	4204,4	8434,3	10177,2
Коефіцієнт збалансованості торгівлі	0,45	0,47	0,65	0,64	0,61

Джерело: складено автором за матеріалами [31,36]

Провівши розрахунки за формулою (1.2) розрахувавши коефіцієнт збалансованості торгівлі у 2018 році він дорівнював 0,45, у 2019 р. 0,47, у 2020 р. 0,65, у 2021 р. 0,64, у 2022 р. 0,61. Розраховані коефіцієнти збалансованості торгівлі свідчать про те, що зовнішньоторговельні відносини між Індією та Австралією у 2018-2019 рр. були більш-менш збалансованими. У період з 2020-2022 рр. зовнішньоторговельні відносини країн незбалансовані при значному перевищенні експорту.

Для того, щоб дослідити зовнішньоторговельні відносини між Індією та Австралією потрібно розрахувати показники розвитку зовнішньоторговельної діяльності за формулою (1.4) [3,23,24].

Використовуючи формулу 1.4 розрахуємо експортну квоту (показник

відкритості економіки).

Розрахунок експортної квоти може відрізнятися в залежності від країни та конкретного виду товару чи послуги. Принцип розрахунку експортної квоти зазвичай встановлюється урядом країни. Однак основний підхід до розрахунку полягає в визначенні обсягу товарів чи послуг, які можна експортувати, та періоду, на який встановлюється квота. Також у міжнародних розрахунках експорту квоту використовують для здійснення оцінки рівня відкритості національного господарства [3,24].

Для оцінки зовнішньої торгівлі треба розрахувати імпорتنу квоту за наступною формулою (1.5) [3,23,24].

Використовуючи формулу 1.6 треба розрахувати зовнішньоторговельну квоту Індії та Австралії [3,23,24].

Проведемо розрахунки показників зовнішньоторговельної діяльності Індії у 2018-2022 рр. (таблиця 3.3)

Таблиця 3.3

Результати розрахунків показників зовнішньоторговельної діяльності Індії.

Показник	Експорт, млн дол.	Імпорт, млн дол.	ВВП, млрд дол.	Товарообіг, млн дол.	Експорт на квота,%	Імпортна квота,%	Зовнішньо торговельна квота, %
2017	483,8	603,3	2651,47	1087,1	18,2	22,7	20,5
2018	529,0	690,4	2702,93	1219,4	19,6	25,5	22,5
2019	539,0	665,4	2835,61	1204,4	19,0	23,5	22,5
2020	479,4	526,5	2671,6	1005,9	17,9	19,7	18,8
2021	635,9	768,3	3150,3	1404,2	20,1	24,4	22,3
2022	761,9	982	3386,4	1743,9	22,5	28,9	25,7

Джерело: розраховано за матеріалами [30,31]

За проведеними розрахунками експортної квоти, імпорتنної квоти та

зовнішньоторговельної квоти можливо зробити нам наступні висновки. Розрахувавши експортну квоту Індії за період з 2017-2022 рр. можна зазначити, що Індія відносить до країн з середньою відкритістю економіки, експортна квота знаходиться у межах від 10 до 35%. Розрахунки імпоротної квоти протягом того ж періоду свідчать про те, що ситуація аналогічна як з експортною квотою.

Розрахувавши зовнішньоторговельну квоту Індії слід зазначити, що вона знаходиться на рівні експортної та імпоротної квоти тому, що показник на тому ж рівні від 10 до 35%.

Використовуючи формули 1.4, 1.5 та 1.6 зробимо розрахунки експортної, імпоротної та зовнішньоторговельної квоти Австралії у 2017-2022 рр. (таблиця 3.4)

Таблиця 3.4

Результати розрахунків показників зовнішньоторговельної діяльності Австралії

Показник	Експорт, млрд дол.	Імпорт, млрд дол.	ВВП, млрд дол.	Товарообіг, млрд дол.	Експорт на квота,%	Імпортна квота,%	Зовнішнього рговельна квота, %
2017	294,73	295,8	1381,62	590,5	21,3	21,4	23,4
2018	323,42	302,1	1413,03	625,5	22,9	21,4	22,1
2019	343,17	287,5	1385,26	630,6	24,8	20,8	22,7
2020	303,93	241,7	1360,69	545,6	22,3	17,8	20,04
2021	389,89	290,0	1646,39	679,9	23,7	17,6	20,6
2022	452,76	353,7	1701,89	806,4	26,6	20,7	23,7

Джерело: складено та розраховано автором за матеріалами [30,31]

Провівши розрахунки експортної, імпоротної та квоти зовнішньоторговельної діяльності Австралії також можна стверджувати, що країна є з середньою відкритістю. Аналогічно як і Індія, Австралія за

показниками відноситься до країн з рівнем квоти в межах від 10 до 35 %.

Також за проведеними розрахунками можна стверджувати, що імпортна та зовнішньоторговельна квота знаходяться на тому ж рівні від 10 до 35% протягом досліджуваного періоду.

Зробивши певні розрахунки можна зазначити, що зовнішньоторговельне співробітництво Індії та Австралії протягом декількох останніх років почало поглиблюватись. Обсяг експорту Індії до Австралії протягом 2021-2022 рр. значно збільшився і досяг високих показників. Співробітництво між Індією та Австралією має позитивні економічні наслідки і протягом подальшого часу буде мати перспективний розвиток у розширенні торговельної сфери.

3.2. Шляхи розвитку зовнішньоторговельних відносин між Індією та Австралією у рамках дії Угоди про економічне співробітництво та торгівлю

Протягом багатьох років розпочалися переговори між Урядами Індії та Австралії щодо поглиблення співпраці у різних сферах економіки, а саме і у торговельних відносинах.

Перший індійсько-австралійський міністерський діалог відбувся 11 вересня 2021 року. Цей діалог відобразив зростаюче зближення між Індією та Австралією щодо питань безпеки та спільну відданість вільному, відкритому, процвітаючому та заснованому на правилах Індійсько-Тихоокеанському регіону [38].

Як зазначалось раніше, 2 квітня 2022 року Індія та Австралія підписали Угоду про економічне співробітництво та торгівлю (ЕСТА), яка згідно з якою обидві країни надають безмитний доступ до величезної кількості товарів і послаблюють норми для сприяння торгівлі послугами. Укладання цієї Угоди надасть країнам збільшити двосторонню протягом п'яти років [38,52].

Угода про вільну торгівлю (ЗВТ) між Індією та Австралією набула чинності

29 грудня 2022 року. Довгоочікувана угода між двома країнами у перспективі зміцнить торгові зв'язки та допоможе збільшити двосторонню торгівлю товарами та послугами [38,48,53].

Також Угода про Зону вільної торгівлі між Індією та Австралією допоможе обом країнам отримати вигоду від експорту та імпорту. Угода про вільну торгівлю між двома країнами, офіційно відома як Угода про економічне співробітництво та торгівлю (ЕСТА) між Індією та Австралією, забезпечить інституційний механізм для заохочення та покращення торгівлі між двома країнами [48,53].

Під час 18-го засідання Спільної міністерської комісії Індії та Австралії в березні 2023 року, дві країни обговорили збільшення двосторонньої торгівлі до 100 млрд дол. США протягом наступних п'яти років за допомогою угоди, яка буде спрямована на нові сфери, такі як важливі корисні копалини, мобільність, освіта, спорт, космос і безпека. відкриваються одне для одного. Міністри країн підтвердили, що уряди Індії та Австралії розпочали переговори щодо Угоди про всеосяжне економічне співробітництво (СЕСА) [38,54].

Головними цілями Угоди про економічне співробітництво та торгівлю між Індією та Австралією (ЕСТА) є:

- створення основи для зміцнення та розширення економічних, торговельних та інвестиційних відносин між країнами;

- лібералізувати та сприяти торгівлі товарами відповідно до статті XXIV ГАТТ 1994;

- лібералізувати та сприяти торгівлі послугами відповідно до статті V ГАТТ;

- підвищувати ефективність і конкурентоспроможність своїх виробничих секторів і секторів послуг, а також розширювати торгівлю та інвестиції між Сторонами;

- сприяти, посилювати та вивчати нові сфери економічного співробітництва та розробляти відповідні заходи для більш тісного економічного співробітництва

між Індією та Австралією [55].

При укладанні Угоди Індія отримала переваги від преференційного доступу на ринок, який надає Австралія для 100% її тарифних ліній, включаючи всі трудомісткі сектори експорту Індії, такі як дорогоцінні каміння та ювелірні вироби, текстиль, шкіра, взуття, меблі, продукти харчування та сільськогосподарська продукція, продукція машинобудування, медичне обладнання та автомобілі. З іншого боку, Індія пропонує преференційний доступ Австралії для більш ніж 70% своїх тарифних ліній, включаючи лінії експортного інтересу для Австралії, які передусім є сировиною та посередниками, такими як вугілля, мінеральні руди та вина [38,55].

Згідно Угоди Індія та Австралія домовилися скасувати митні збори на експорт один з одного. Згідно з Угодою, 96 % індійського експорту до Австралії буде безмитним, тоді як 85 % австралійського експорту до Індії не підлягатимуть тарифам. Індія надає австралійським винам статус «найбільшого сприяння». Але для доступу на індійський ринок потрібен певний час. Так само певні стратегічні продукти, що надходять з Індії, такі як металургійні вироби, будуть предметом поетапного скасування мит протягом п'яти років урядом Австралії [56].

Для поглиблення та розширення зовнішньоторговельних відносин між Індією та Австралією треба визначити економічні вигоди від підписання Угоди (рис. 3.1)

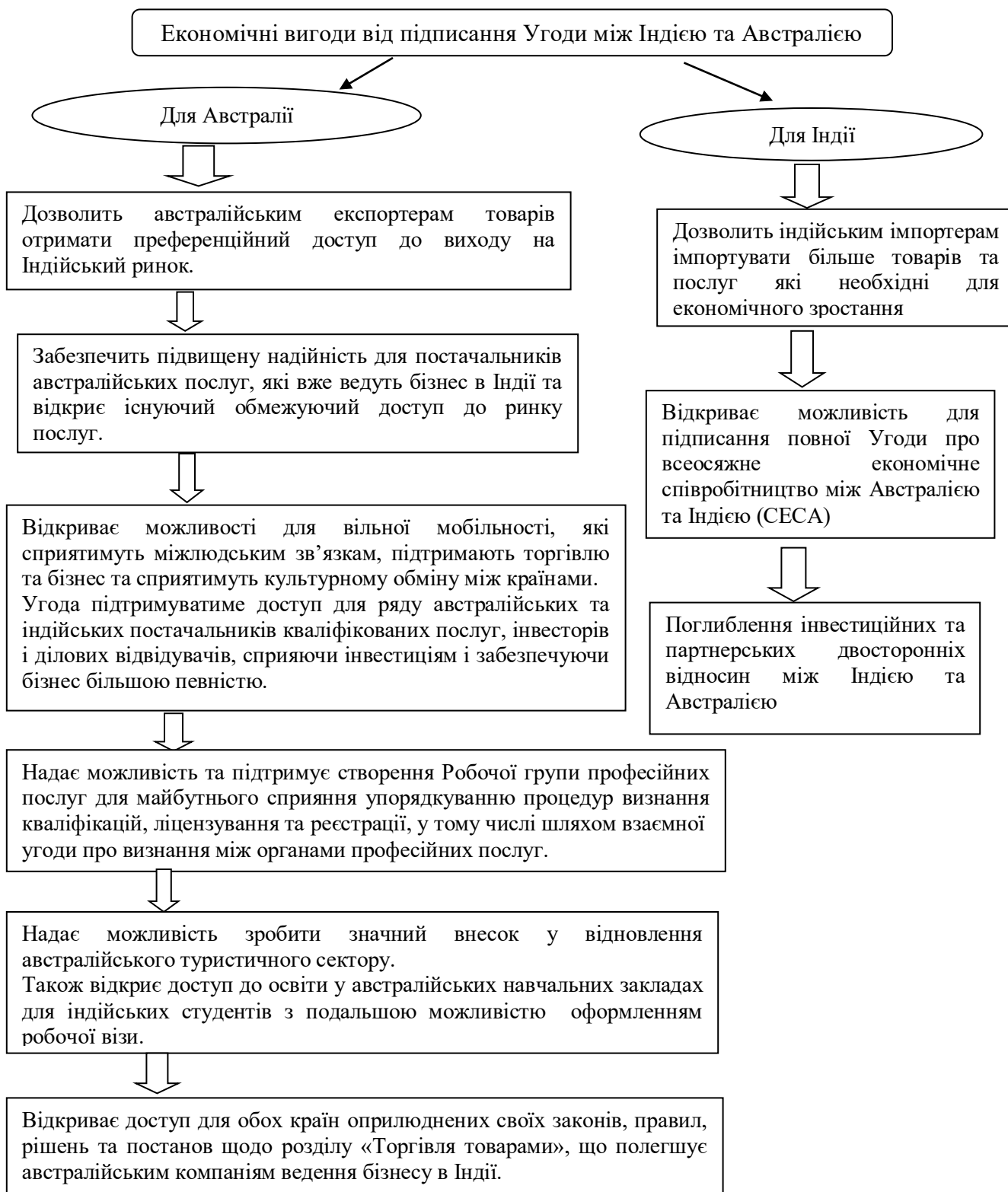

Рис. 3.1. Економічні вигоди від підписання Угоди про співпрацю та торгівлю між Індією та Австралією

Ключові австралійські товари, які відправляються на експорт будуть надходити без мит, а саме це :

- м'ясо овець, вовна, ячмінь, овес, шкіра, свіжий омар, металеві руди, такі як марганець, мідь і цирконій, вугілля, глинозем, діоксид титану, певні важливі мінерали, деякі кольорові метали, косметика та залізничне обладнання;

- горіхи, такі як маकाдамія, кеш'ю в шкаралупі, очищені фісташки та фундук, фрукти та овочі, такі як авокадо, цибуля, часник, вишня, чорниця, полуниця, малина та ожина, стружка сандалового дерева, суміші для немовлят, певний горох і квасоля, вино, певні олійні культури і олії, морепродукти, певні харчові продукти, такі як солод, макарони та сухі сніданки, нафта олії, певні кольорові метали, вироби з дерева та паперу, фармацевтичні продукти, косметика та ін.

Австралія має доступ до безмитної квоти на бавовну, а також негайний доступ до 50 % зниження тарифів у квоті на мигдаль, сочевицю, апельсини, мандарини та груші [57].

Урядами країн передбачається внести зміни до національного законодавства, щоб уникнути подвійного оподаткування офшорних послуг. У перспективі передбачено, посилити імміграційну та транскордонну мобільність, що призведе до збільшення тривалості перебування індійських спеціалістів і студентів для отримання робочих віз в Австралії. Угода має на меті майже подвоїти обсяг торгівлі, створити мільйон робочих місць протягом наступних п'яти років лише в Індії та зміцнити економічні зв'язки шляхом спрощення руху товарів, людей і послуг через кордони двох індо-тихоокеанських держав [56].

Австралійські послуги користуються дедалі більшим попитом в Індії, оскільки за останнє десятиліття вартість експорту австралійських послуг майже подвоїлася, і залишається багато невикористаних можливостей. Найбільш перспективними секторами у сфері експорту послуг Австралії є: вища освіта та освіта дорослих, бізнес-послуги (податкові, медичні та стоматологічні,

архітектурно-містобудівні), дослідження та розвиток, зв'язок, будівництво та інженерія, страхування, банківська справа, лікарні, аудіовізуальні засоби та туризм і подорожі [56,57].

Австралійсько-Індійське освітнє партнерство є важливою перспективною опорою двосторонніх відносин. Створює робочу силу, готову до майбутнього, і стимулює економічне зростання. Австралія прагне зміцнювати двосторонні освітні відносини з Індією шляхом посилення інституційної співпраці, вивчення нових та інноваційних моделей надання послуг і сприяння більшій співпраці в галузі досліджень [58].

Підписання Угоди ЕСТА між Індією та Австралією надає можливість посилити місце Австралії у торговельному співробітництві з найбільшою економікою світу, що найшвидше розвивається. Поглиблення зв'язків між Індією та Австралією відкриває можливості для австралійських виробників товарів та послуг та розвитку австралійського бізнесу. За останні роки Індія є одним з найважливіших торговельних партнерів Австралії. Більшість ресурсів та товарів, що виробляються австралійськими виробниками все більше користуються попитом в Індії.

Індія та Австралія за останні роки стали сильнішими та важливішими та досягли швидкого прогресу в усіх сферах співробітництва, а саме: торгівлі, енергетиці та видобутку корисних копалин, науці та технологіях, інформаційних технологіях, освіті та обороні.

Висновки до третього розділу

1. Відносини між Індією та Австралією за останні десятиліття отримали новий вектор розвитку. Торговельна співпраця між двома країнами почала зростати та мати перспективні ознаки. Для оцінки торговельних відносин між Індією та Австралією було розраховано коефіцієнт збалансованості зовнішньої торгівлі. Проведені розрахунки свідчать про те, що у різні роки вони

характеризуються по різному, а саме у період з 2018-2019 рр. зовнішньоторговельні зв'язки більш-менш були збалансовані. У 2020-2022 рр. зовнішньоторговельні відносини між Індією та Австралією незбалансовані при значному перевищенні експорту.

Розраховано експортну, імпорتنу та квоту товарообігу за показниками Індія та Австралія відносяться до країн з середньою відкритістю економіки (показник від 10% до 35%).

2. Головним поштовхом зовнішньоторговельних відносин між Індією та Австралією було поновлення переговорів та підписання Угоди про співпрацю та торгівлю між Індією та Австралією. Підписання Угоди між країнами дає можливість продовжувати співпрацю у торговельній сфері та перейти до обговорення створення зони вільної торгівлі між Індією та Австралією у майбутньому. Зовнішньоторговельні відносини між Індією та Австралією дають можливість збільшення імпорту товарів та послуг до Індії. Австралія тим часом отримує новий ринок збуту та розвиток міжнародного бізнесу.

ВИСНОВКИ

На основі проведеного дослідження за темою кваліфікаційної роботи магістра було зроблено наступні висновки:

1. Міжнародна торгівля має різноманітні теоретичні підґрунтя, що допомагають розуміти і пояснювати феномен світової торгівлі. Теоретичною базою дослідження міжнародної торгівлі є теорії міжнародної торгівлі. Найперші теорії міжнародної торгівлі з'явилися у 16 ст. Першою економічною доктриною яка описувала міжнародну торгівлю була теорія меркантилізму. Класичними теоріями міжнародної торгівлі є теорія абсолютних переваг Адама Сміта, теорія порівняльних переваг Д. Рікардо, теорія Хекшера-Оліна.

Післявоєнний період для становлення світової економіки почали з'являтися вже нові сучасні теорії торгівлі, а саме: теорія подібності країн, теорія життєвого циклу продукту Р. Вернона, теорія глобального стратегічного суперництва Пола Кругмана і Кельвіна Ланкастера, теорія національної конкурентної переваги М. Портера та ін. Теорії міжнародної торгівлі характеризують сутність міжнародної торгівлі, її переваги та недоліки.

2. Міжнародна торгівля є найважливішою формою міжнародних економічних відносин. Сутність міжнародної торгівлі полягає у процесі обміну товарами та послугами між різними країнами. Міжнародна торгівля є головною складовою світової економіки. Здійснюється міжнародна торгівля на основі експортно-імпортних операцій.

Основними показниками, що характеризують міжнародну торгівлю є: експорт та імпорт, торговельний баланс, сальдо торговельного балансу та ін. Міжнародна торгівля має велике значення для кожної країни світу та відкриває можливість до зовнішньоторговельних зв'язків між країнами світу. За допомогою міжнародної торгівлі здійснюється обмін товарами та послугами, забезпечуючи ефективне використання ресурсів і підвищення рівня життя

населення.

3. Досліджуючи зовнішньоторговельні відносини між Індією та Австралією було застосовано різні методи дослідження відповідно темі дослідження. Використовуючи метод систематизації, аналізу, історичний та ін. методи було визначено мету, систематизовано та проаналізовано матеріал за темою дослідження. Для визначення перспектив розвитку зовнішньоторговельних зв'язків між Індією та Австралією було проведено розрахунки коефіцієнту збалансованості торгівлі, сальдо торговельного балансу, експортної, імпоротної квоти та квоти зовнішньої торгівлі.

4. Індія займає важливе місце у світовій торгівлі товарами та послугами. Індія є однією з найбільших економік світу і активно залучена до міжнародних торговельних відносин. За експортом товарів та послуг за останні роки країна є одним з лідерів у світі. Основними торговельними партнерами Індії є США, ОАЕ, Китай, Німеччина, Нідерланди, Сінгапур, Саудівська Аравія та ін.

Основними товарними позиціями Індії є фармацевтична продукція, мінеральне паливо, природні або культивовані перли, дорогоцінні та напівдорогоцінні каміння та метали, електричні машини та їх компоненти, ядерні реактори та ін. У торгівлі послугами Індії переважає ділові послуги, телекомунікаційні, комп'ютерні та інформаційні послуги, транспорт, подорожі, фінансові послуги та ін.

Країнами партнерами Індії з торгівлі послугами є США, Великобританія, Сінгапур, Гонконг, Німеччина, Китай та ін.

Індія уклала багато торговельних угод з іншими країнами та регіональними блоками для сприяння міжнародній торгівлі та інвестиціям. Країна має великий потенціал для подальшого зростання в галузі міжнародної торгівлі, включаючи розвиток нових галузей та розширення торговельних партнерів.

5. Зовнішня торгівля Австралії на сучасному етапі є важливим елементом економіки країни. Сьогодні країна у сучасному світі характеризується активною

участю в міжнародних торговельних відносинах та розвинутою торговельною інфраструктурою.

Головними торговими партнерами Австралії є Китай, США, Японія та країни Європейського Союзу. Китай є найбільшим покупцем австралійських товарів, особливо з вугільної галузі та сільського господарства. Австралія експортує різноманітні товари, а саме: сировину (вугль, залізна руда, природний газ), сільськогосподарську продукцію (пшеницю, ячмінь, м'ясо), фармацевтичні товари, технології та інші товари. Також важливими є послуги, такі як туризм, освіта, фінансові та інші.

Австралія спеціалізується у виробництві сировини та сільськогосподарських продуктів, що вимагає високого стандарту якості та конкурентоспроможності на світовому ринку. Країна уклала ряд важливих торговельних угод про партнерство та співробітництво з країнами світу.

Зовнішня торгівля є важливою для економіки Австралії та сприяє збільшенню її багатства та економічному розвитку. Країна розвивається в нових напрямках, шукає нові ринки та можливості для свого майбутнього.

6. Відносини між Австралією та Індією швидко розвивалися в останні роки, особливо під впливом процесу економічних реформ в Індії та швидкої глобалізації індійської економіки. Індія та Австралія досягли швидкого прогресу у сфері торгівлі, енергетиці та видобутку корисних копалин, науці та технологіях, інформаційних технологіях, освіті та обороні.

Обсяг торгівлі між Індією та Австралією кожного року зростає і становить значний обсяг. Обидві країни активно взаємодіють у сфері торгівлі товарами та послугами. Основними товарними позиціями є: мінеральне паливо, нафта та продукти їх перегонки, фармацевтична продукція, дорогоцінні та напівдорогоцінні каміння та метали, вироби з чорних металів, готові вироби з текстилю та ін. Індія та Австралія також розвивають співпрацю в галузі наукових досліджень та технологічного обміну. З метою поліпшення

торговельних відносин, Індія та Австралія уклали двосторонню Угоду про співпрацю та партнерство для розвитку та поглиблення зовнішньоторговельних відносин.

7. Зробивши розрахунки на основі статичних даних зовнішньої торгівлі між Індією та Австралією було розраховано коефіцієнт збалансованості зовнішньої торгівлі. Коефіцієнт збалансованості зовнішньої торгівлі між Індією та Австралією за досліджуваний період наступний. У період з 2018 по 2019 р. зовнішньоторговельні відносини між країнами були більш-менш збалансованими. Вже у період з 2020 по 2022 р. за розрахунками показник змінився і зовнішньоторговельні відносини між країнами є незбалансованими при значному перевищенні експорту.

Для більш детального аналізу зовнішньоторговельних відносин між Індією та Австралією було розраховано експортну та імпорتنу квоти та зовнішньоторговельну квоту. Досліджувані країни, а саме Індія та Австралія за розрахунками відносяться до країн з середньою відкритістю економіки і ще потребують тісної співпраці і поглиблення торговельних відносин.

8. Перспективи зовнішньоторговельних зв'язків між Індією та Австралією включають в себе можливості для подальшого розвитку торгівлі, інвестицій та співпраці в різних сферах. Основним напрямом співпраці є збільшення обсягів торгівлі між країнами. Індія та Австралія мають певні конкурентні переваги, які слід ефективно використовувати для розширення торговельних відносин. Поглиблення торговельних відносин відкриває можливості у реалізації спільних інвестиційних проектів в різних галузях, наприклад, інфраструктура, місцеві стартапи та ін.

Підписання Угоди про співпрацю та партнерство між Індією та Австралією надає ряд переваг та можливостей для країн, а саме це: поглиблення торговельних відносин, відкритість до нових проектів та ініціатив, можливість вільної мобільності населення, доступність для інвестиційних проектів, розвиток

бізнесу та ін.

Зовнішньоторговельні відносини між Індією та Австралією мають потенціал для подальшого розвитку та співпраці в різних галузях. Обидві країни можуть отримати вигоду від поглиблення співпраці та розширення торгівлі та інвестицій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Theories of international trade. URL: <https://blog.ipleaders.in/theories-of-international-trade/>
2. International-business. URL: https://saylordotorg.github.io/text_international-business/s06-01-what-is-international-trade-th.html
3. Міжнародні економічні відносини: підручник / За редакцією А. П. Голікова, О. А. Довгаль. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2014. 602 с.
4. Tejvan Pettynger Mercantilism theory and examples. URL: <https://www.economicshelp.org/blog/17553/trade/mercantilism-theory-and-examples/>
5. Laura LaHaye. URL: <https://www.econlib.org/library/Enc/Mercantilism.html>
6. What is Adam Smith's Economic Theory?. URL: <https://learn.robinhood.com/articles/1EAManQDjRJ20KWcLpOOHx/what-is-adam-smiths-economic-theory/>
7. Investopedia. URL: <https://www.investopedia.com/terms/i/invisiblehand.asp>
8. Шурупій О., Гончаренко В., Артеменко І., Пожар А., Пінчук І. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства. URL: https://pidru4niki.com/1584072024168/ekonomika/zovnishnoekonomichna_diyalnist_pidpriyemstva
9. V.Anand The Heckscher-Ohlin (H-O Model- With Diagram). URL: <https://www.economicdiscussion.net/articles/the-heckscher-ohlin-h-o-model-with-diagram/6583>
10. Saylor.org.Academy. URL: <https://learn.saylor.org/mod/book/view.php?id=32092&chapterid=10524>
11. Pressbooks. URL: <https://opentext.wsu.edu/cpim/chapter/2-1-international-trade/>

12. Tyonote. URL:
https://tyonote.com/porters_national_competitive_advantage_theory/
13. International trade: training manual / Edited by Y. Kozak, A Gribincea. URL:
<http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/4442/1/International%20trade.pdf>
14. Григорова-Беренда Л.І., Шуба М.В. Теорія і практика зовнішньої торгівлі: Навчальний посібник (2-ге видання). URL:
<http://dspace.univer.kharkov.ua/handle/123456789/17818>
15. Григорова-Беренда Л. І. Теорія і практика зовнішньої торгівлі : навчальний посібник. URL:
<http://dspace.univer.kharkov.ua/bitstream/123456789/12492/2/%D0%A3%D1%87%D0%B5%D0%B1%D0%BD%D0%9F%D0%BE%D1%81%D0%BE%D0%B1%D0%92%D0%BD%D0%B5%D1%88%D0%BD%D0%A2%D0%BE%D1%80%D0%B3%28%D1%87%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D0%B9%20%D0%BC%D0%B0%D0%BA%D0%B5%D1%82%29.pdf>
16. What is international trade and its importance? URL:
<https://online.sunderland.ac.uk/what-is-international-trade-and-its-importance/>
17. Білоган Ольга Ігорівна Оптимізація структури зовнішньої торгівлі країн центральної та східної Європи. URL: https://www.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/12/dis_bilohan.pdf
18. Циганкова Т.М. Міжнародний маркетинг: навчальний посібник. URL:
<https://buklib.net/books/21912/>
19. Юр'єв П.Б. Зовнішня торгівля країни в умовах глобальних трансформацій: аналітичний інструментарій. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2019/29_2019_ukr/10.pdf
20. Studfile. URL:<https://studfile.net/preview/5374950/>
21. Indeed Career Guide. URL: <https://ca.indeed.com/career-advice/career-development/international-trade>

22. Мазур М.В. Оцінка збалансованості зовнішньої торгівлі за видами економічної діяльності в Україні. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/18_2009/9.pdf

23. Підгорний А.З. Міжнародна статистика : навчальний посібник. URL: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/1046/3/Міжнародна%20статистика.pdf>

24. Григорова-Беренда Л.І. Теорія і практика зовнішньої торгівлі: методичні рекомендації до семінарських та практичних занять, самостійної роботи, виконання індивідуальних науково-дослідних завдань для студентів напряму підготовки 6.030203 – міжнародні економічні відносини. – 2-ге вид., перероб. і доп. Харків, ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2012. 56 с.

25. Астапова Г.В. Фінансова діяльність і корпоративна стратегія комерційних банків. URL: https://pidru4niki.com/87569/bankivska_sprava/finansova_diyalnist_i_korporativna_strategiya_komertsiynih_bankiv

26. Грабченко А.І., Федорович В.О., Гаращенко Я.М. Методи наукових досліджень: Навч. посібник. Х.: НТУ «ХП», 2009. 142 с

27. ОЕС. URL: <https://oec.world/en/profile/country/ind>

28. Statista. URL: <https://www.statista.com/statistics/268173/countries-with-the-largest-gross-domestic-product-gdp/>

29. Global peo services. URL: <https://globalpeoservices.com/top-15-countries-by-gdp-in-2022/>

30. World o meter. URL: <https://www.worldometers.info/gdp/gdp-by-country/>

31. Santandertrade. URL: <https://santandertrade.com/en/portal/analyse-markets/india/foreign-trade-in-figures>

32. Trade Map. URL: <https://www.trademap.org/Index.aspx>

33. Ministry of commerce and industry. URL: <https://commerce.gov.in/trade-statistics/>

34. WITS. URL: <https://wits.worldbank.org/CountrySnapshot/en/IND>
35. India: distribution of gross domestic product (gdp) across economic sectors. URL: <https://www.statista.com/statistics/271329/distribution-of-gross-domestic-product-gdp-across-economic-sectors-in-india/>
36. Trade promotion council from India. URL: https://www.tpci.in/research_report/india-services-trade/
37. WTO. URL: https://stats.wto.org/dashboard/services_en.html
38. IBEF. URL: <https://www.ibef.org/exports/services-industry-india>
39. The Economic Times. URL: <https://economictimes.indiatimes.com/news/economy/foreign-trade/indias-foreign-trade-crosses-800-bn-mark-in-first-six-months-of-2023-gtri/articleshow/10289>
40. Parliament of Australia. URL: https://www.aph.gov.au/About_Parliament/Parliamentary_Departments/Parliamentary_Library/pubs/BriefingBook45p/AustraliaTrade
41. Australia: Gross domestic product (GDP) in current prices from 1987 to 2028. URL: <https://www.statista.com/statistics/263573/gross-domestic-product-gdp-of-australia/>
42. Department of foreign affairs and trade. URL: <https://www.dfat.gov.au/publications/trade-and-investment/trade-and-investment-glance-2020>
43. Australian bureau of statistics. URL: <https://www.abs.gov.au/statistics/economy/international-trade/characteristics-australian-importers/2020-21>
44. Coface. URL: <https://www.coface.com/Economic-Studies-and-Country-Risks/Australia>
45. Commodity. com. URL: <https://commodity.com/data/australia/>
46. Dfat. URL: <https://www.dfat.gov.au/trade/services-and-digital-trade/the-importance-of-services-trade-to-australia>

47. Australian High Commission New Delhi. URL:
<https://india.embassy.gov.au/ndli/relations.html>

48. DFAT Free Trade Agreements. URL:
<https://ftaportal.dfat.gov.au/countries/IND>

49. India-briefing. URL: <https://www.india-briefing.com/news/trade-and-investment-between-india-and-australia-trends-and-prospects-23491.html/>

50. Eastasiaforum. URL: <https://www.eastasiaforum.org/2023/06/01/ecta-expected-to-boost-australia-india-bilateral-trade/>

51. Export finance Australia. URL:
<https://www.exportfinance.gov.au/resources/world-risk-developments/2022/april/australia-trade-agreement-with-india-boosts-export-opportunities/>

52. Australian Institute of Company Directors. URL:
<https://www.aicd.com.au/economic-news/australian/outlook/india-could-become-one-of-australias-largest-trading-partners.html>

53. Times of India. URL:
<https://timesofindia.indiatimes.com/readersblog/indianeconomy/australia-india-economic-cooperation-and-trade-agreement-a-good-opportunity-for-the-bilateral-trade-48828/>

54. Australia-India Comprehensive Economic Cooperation Agreement (CECA). URL: <https://www.dfat.gov.au/trade/agreements/negotiations/aifta/australia-india-comprehensive-economic-cooperation-agreement>

55. Australia-India ECTA Chapter 1 Initial Provisions and General Definitions. URL: <https://www.dfat.gov.au/trade/agreements/in-force/australia-india-ecta/australia-india-ecta-official-text>

56. Australian Institute of International Affairs. URL:
<https://www.internationalaffairs.org.au/australianoutlook/india-australia->

economic-cooperation-trade-agreement-a-step-toward-a-resilient-global-supply-chain-and-stable-indo-pacific/

57. Benefits for Australia. URL: <https://www.dfat.gov.au/sites/default/files/aicta-benefits-for-australia-overview.pdf>

58. India country brief. URL: <https://www.dfat.gov.au/geo/india/india-country-brief>

59. Australia's India trade deal set for December go-ahead. URL: <https://www.austrade.gov.au/en/news-and-analysis/news/australias-india-trade-deal-set-for-december-go-ahead.html>

60. Кваліфікаційна робота магістра : методичні рекомендації до виконання (для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності «Міжнародні економічні відносини») / уклад. Л. І. ГригороваБеренда, О. А. Довгаль, Н. А. Казакова, С. А. Касьян, Н. В. Непрядкіна, О. В. Ханова. URL: <http://dspace.univer.kharkov.ua/handle/123456789/16576>